

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVII
БРОЈ 778
26. новембар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:
Новогодишња бајка

КРОЗ БЕКОБЕ

ИСТИ УЧИНАК

Бакља натопљена смо лом којом се служио човек из каменог доба и савремени електрич-

ни генератор су по коришћавању енергије потпуно једнаки; у оба случаја за добијену светлост искористи се само 12 до 15 процена та енергије.

ПРОТИВ ПОМОДАРКИ

Римски песник Јувенал (60—135. године на ше ере) у једној од својих сатира извргао је руглу фризура римских

госпа „високе као стуб“. Римске племкиње су заиста носиле на главама праве пластове од косе. Да би их гаско очешљале, робинје су по некад морале да се муче и по пола дана.

»ЕВОЛУЦИЈА«

Стара грчка реч „идиотес“ првобитно је означавала приватника, грађанина без икаквих јавних дужности и фун-

кција. Касније се значење речи изменило и „идиот“ је означавао необразованог и неотесаног човека. Тек у модерним језицима реч „идиот“ означава душевно заосталог човека, кретена.

Кроз нашу
земљу

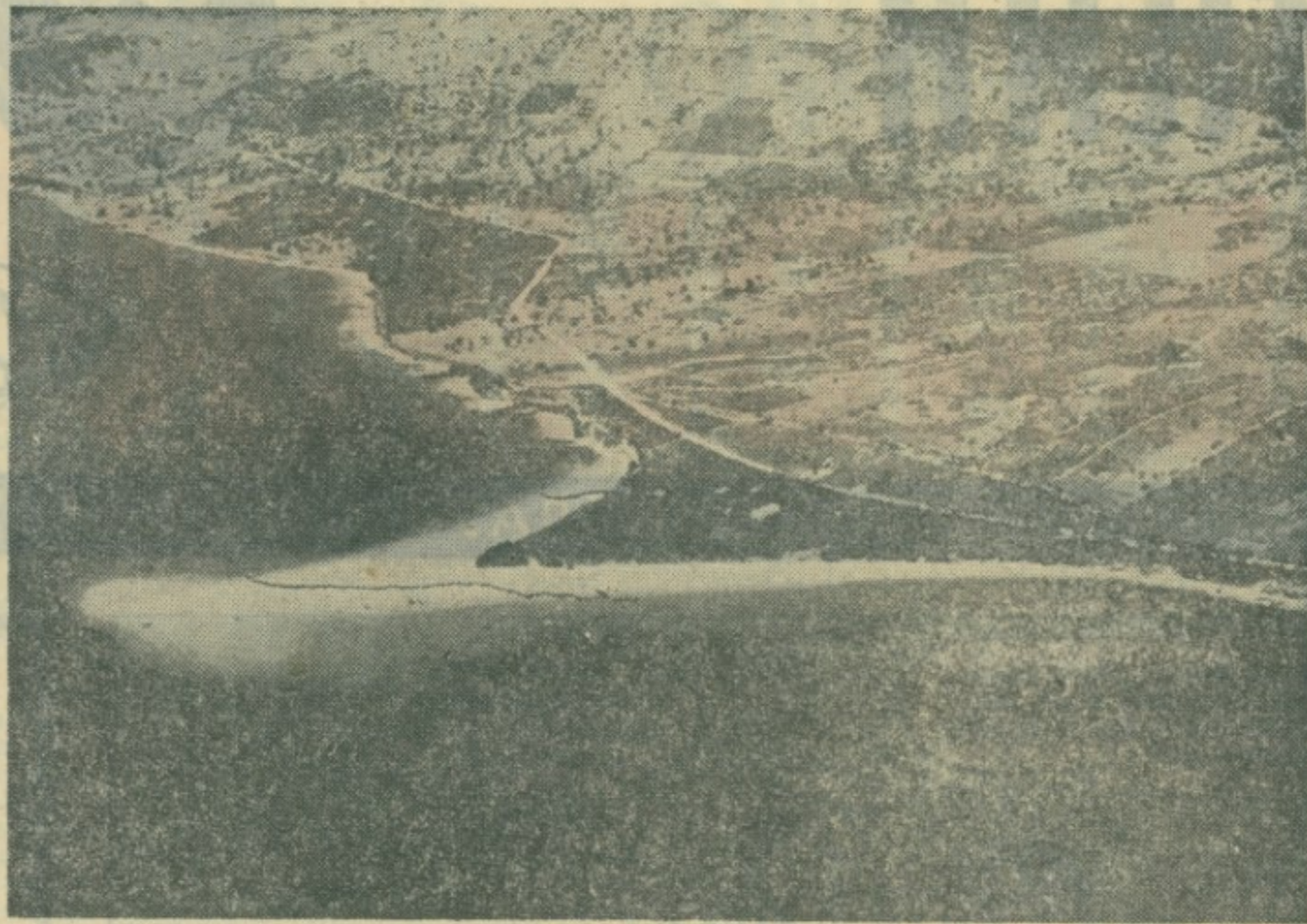
ДВА «ЗЛАТА» У БОЛУ

Златни рат у Бољу јединствена је плажа на нашем приморју. То је пешчани рт који у виду језичка дугачког око 500 метара залази у море. Он представља и један природни кури озитет. Наиме, ртови су редовно стеновити а „Златни рат“ је састављен од ситног шљунка и песка.

„Златна вода“ је у центру Бола. Док многа места на острвима и осталом приморју оскудевају у води за пиће, докле Бола на Брачу има више него довољну количину хладне и питке изворске воде. Воду даје лепо уређен бунар са две пумпе на коме је уграђена

ЗЛАТНА ВОДА

ЗЛАТНИ РАТ

мермерна плоча са натписом: „Дедови нам од искона ископали, Опћина оградила ову златну воду. Лета господњег МDCCCLXXXV.“

Тешко је рећи које је од ова „два злата“ драгоценије: сунчани и песковити „Златни рат“ или хладна и питка „Златна вода.“

Видова гора на острву Брачу са својих 778 метара, представља највеће узвишење на нашим острвима. На њеном врху, са којег се пружа изванредан видик на средњодалматинска острва и обалу, а при прозачном ваздуху назиру се и обале Монте Гаргана у Италији, подигнута је планинска кућа „Бранко Лукшић“ и скроман споменик борцима са Брача палим у народноосло-

бодилачком рату. Туристи из Бола често одлазе на Видову гору одакле са „крова наших острва“ уживају у прекрасном видуку.

ВИДОВА ГОРА

АНЕГДОТЕ

ЛАЖНИ БУМБАР

Природњак Дарвин отишао једном у посету неком свом пријатељу који је имао више деце. После извесног времена деца су донела Дарвину необичну животињцу, састављену од делова више инсеката и упитала га зна ли којој врсти она припада. Дарвин је пажљиво разгледао а затим их упита:

— Да ли је зујала кад сте је ухватили?

— Јесте, зујала је — углас повикаше деца.

— Е, лепо — рече Дарвин ауторитативно — онда је ово лажни бумбар.

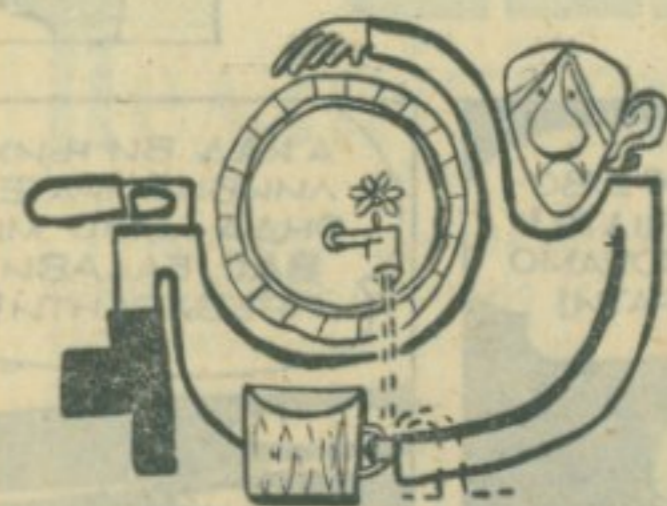
ОПАСНО ИМЕ

У једном позоришту у Москви успешно је дебитовао млади глумац Александар Алексејевич Пожаров. Одушевљени гледаоци су скандирали:

— Пожаров! Пожаров!

Међутим неке из последњих редова учинило се да то вичу: Пожар! Пожар! Настала је нечувена паника. Сви су појурили ка излазу.

После тога млади глумац морао је да измени своје презиме, па се отада почео на сцени да појављује глумац Ос тужев.

БОЉА ЈЕ ИПАК ГОРУШИЦА

И. А. Крилов, често је патио од горушице. Сазнавши за то један трговац му посла сандук вина „најбољег квалитета“, уверавајући славног баснописца да то вино одлично лечи горушицу. Пошто је испробао вино, Крилов врати сандук с вином натраг и написа: „Захваљујем на љубазности. Пробао сам ваше вино, али, извините, ипак је боља горушица.“

Ripley's Веровалти или не

„ПЕЧЕНЕ“ НЕВЕСТЕ

КАД ДЕВОЈЦИЦА У ПЛЕМЕНУ ВАКОКОСА / ПЕРУ / СТАДА ЗА УДАЈУ, СТАВЕ ЈЕ У ЈЕДНУ КОРПУ КОЈУ ОКАЧЕ ИЗНАД ОГЊИШТА У КОЈИМ ЊЕНОГ БУДУЌЕГ МУЖА — ТАКО ОКАЧЕНА ИЗНАД ВАТРЕ МОРА ДА ОСТАНЕ 3 МЕСЕЦА!

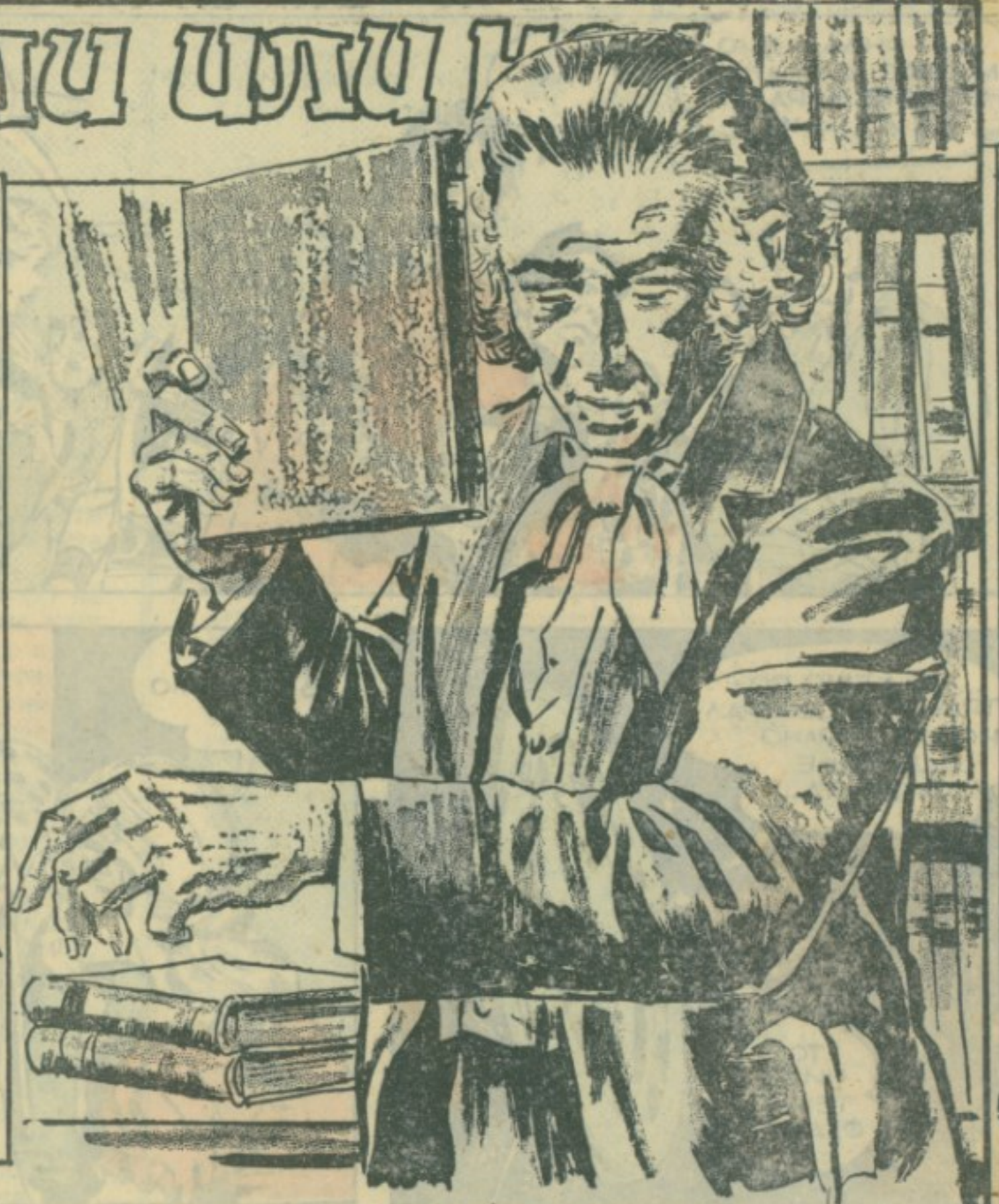
ЗГРАДА ОСУЂЕНА ЗБОГ УБИСТВА

ЗБОГ ТОГА ШТО ЈЕ БОЛШОВА ОД БЕРИЈА БИО УБИЈЕН ПРИ ИЗЛАСКУ ИЗ ОПЕРЕ, ВЛАСТИ СУ НАРЕДИЛЕ ДА СЕ ЗГРАДА ПАРИСКЕ ОПЕРЕ СРУШИ. ЗГРАДА ЈЕ БИЛА КАЖЊЕНА КАО САУЧЕСНИК / 13. ФЕБРУАРА 1920 /

НАЈСТАРИЈИ РЕЦЕПТ НА СВЕТУ

НА ЈЕДНОЈ ТАБЛИЦИ СТАРОЈ 4.000 ГОДИНА, НАЂЕНОЈ У НИТУРУ, У ВАВИЛОНУ, НАЛАЗИ СЕ НАЈСТАРИЈИ РЕЦЕПТ ИСПИСАН КЛИНАСТИМ ПИСМОМ: „ИСТУЦАТИ У ПРАХ КОРЕН БИЈЕКЕ ВОЛОВСКО ОКО И ДАТИ БОЛЕСНИКУ ДА ТО ПОПИЈЕ У ПИВУ“

КОНСТАНТИН НИКОЛУАС

/1786-1841/

ГРИКИ УЧИТЕЉ КОЈИ ЈЕ ЖИВЕО У ПАРИЗУ, ЧЕСТО ЈЕ ГОВОРИО ДА НЕ РАЗУМЕ КАКО ЧОВЕК МОЖЕ ДА УМРЕ ЗБОГ ЉУБАВИ ПРЕМА ЖЕНИ, АЛИ СХВАТА ДА СЕ МОЖЕ УМРЕТИ ЗБОГ ЉУБАВИ ПРЕМА ДОБРОМ КЊИЗИ. БРИШУКИ ЈЕДНОМ ПРАШИНУ СА ЈЕДНЕ СВОЈЕ ОМИЉЕНЕ КЊИГЕ УДАРИО ЈЕ ЊОМЕ ПО РУКАВУ И НАМЕО СЕБИ РАНУ ОД КОЈЕ ЈЕ УМРО!

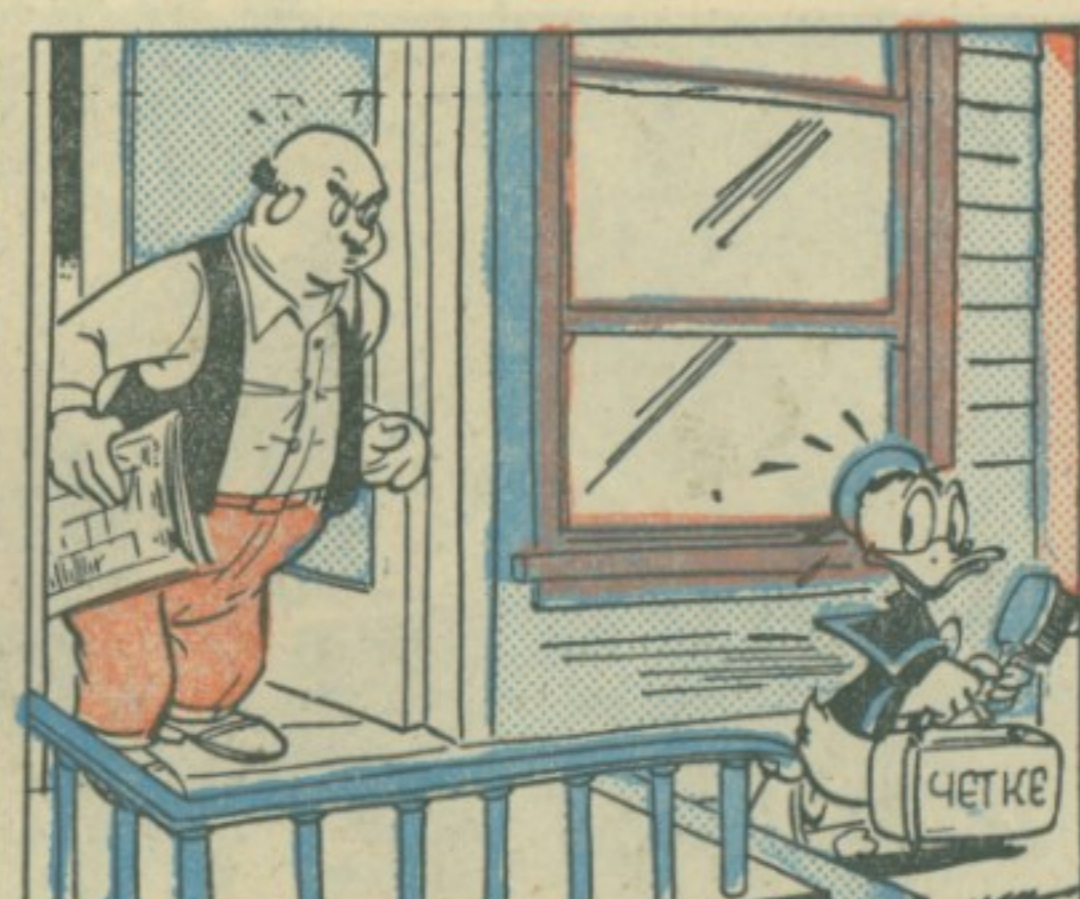
на Гробљу

У ХОУМЕРСФИЛДУ, У ЕНГЛЕСКОЈ ПРОВИНЦИЈИ САФОРКУ, НАЛАЗИ СЕ НАДГРОБНИ СПОМЕНИК У КОЈИ ЈЕ УКЛЕСАНА САМО ЈЕДНА РЕЧ: ЈА

ЛИКОВА
„БРИЈАЧ“
МОЖЕ
ДА СЕ ЗАРИЈЕ
У ПЕСАК
ЗА ОВЕГА
8 СЕКУНДИ

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

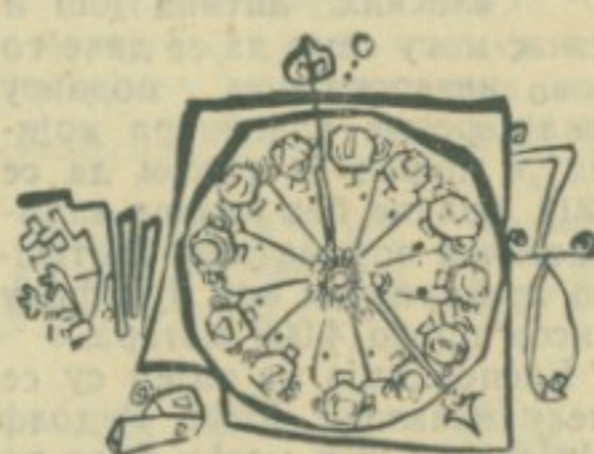
СПОРТ

ТАЈМ-АУТ ЗА ХУМОР

време утакмице у хокеју на трави у индијском граду Пан дира. Један од играча промашио је лопту и свом снагом зарио палицу у земљу. Чуо се звук метала. Играч је раскопао земљу и нашао окрвањени бодеж.

Индијску криминалну полицију бодеж је одвео до човека који је извршио, кратко време пре тога догађаја, тешко убиство. Злочинац је био ухаћен.

Италијански фудбалски судија Паоло Гуци по занимању је сајнија. Пре кратког

времена он је начинио специјалан сат намењен фудбалским судијама. На бројчану је приказано 12 фудбалера. Сваких 15 минута из сата се чује вика гледалаца са трибина, а на пола часа заглашујући звиздук разјарених навијача. У дванаест часова из специјалне кућице (као на сатовима са кукавицом) појављује се сав у завојима судија кога навијачи јуре.

Дрвосече - рекордери

Мексикански боксер Хану Пачеко имао је на грудима истоворану слику орла са потписом: „Непобедиви“. Пошто је био пет пута нокаутиран Пачеко је изјавио: „Тетовирање је изгледало било изазов судбини“. Одлучио је да исправи грешку. Отишао је код мајстора за тетовирање и наредио да се орао пре прали у хурана, а потпис од „непобедиви“ у „онај који не губи наду“.

Ако ви мислите да сечење дрвећа није спорто никак, не сматрају Аустралијанци. Ниједан празник, ваљар или пољопривредна изложба не прођу на „зеленом континенту“ без такмичења у сечењу и цепању дрва.

Двобоји мајстора секире и тестере имају у Аустралији далеке традиције. Прво од већих званичних такмичења одржано је на острву Тасманији 1874. године. Џо Смит и Џек Бигс борили су се за велику новчану награду. Пре неколико година аустралијски милионер Адвард Хелстром даровао је за такмичења спортиста дрвосеча огроман сребрни пехар, који је много већи и лепши од чувеног Девис купа. За сада тај пехар непрестано освајају Новозеланђани.

Брвна одређена за такмичења дебела су 30 до 75 см. То су најчешће: аустралијски брдски јасен, каучуково дрво, црни орах или новозеландски бор, бреза или егзотичне „квике“.

На такмичењима има неколико дисциплина као и начина сечења и цепања. Дрвосеча, на пример, стане и држи пре „старта“ секиру између стопала. Брвно се поставља испред њега усправно а он треба само једном јако да удари. Постоји и овакав компликован начин „борбе“: дрвосеча прави дубоки усек на стубу који је вертикално пободен у земљу и ставља у њега дашчицу. Стојећи на њој он прави други усек и тако даље.

Интересантно је да добар дрвосеча врло дуго задржава своју спортску форму. Двадесет пегогодишњи стаж такмичења је обична појава, а има и ветерана који се такмиче чак и по педесет година. Љубав према овом спорту често прелази с колена на колена. У Аустралији је нарочито популарна породица Хекенберових, која је дала једанаест првокласних дрвосеча. Шампиони и рекордери врло су поштовани. Најпознатији су Макарти. Последњем припада један од рекорда ко-

ји је било најтеже постићи: он је брвно пречника 45 см пресекао секиром за 52,2 сек.

Да и слаб играч може да буде користан показало се за

Уређује: Паја Патак

Ква Ква!

Узрок неспавоња

— Па, како је деловао лек за спавање који сам вам препоручио? — пита лекар Шиља.

— Никако, кад сам видео колико стаје и помислио да ћу за чешиће употребљавати целу ноћ нисам могао ока да склоним.

Никад није носно

Влаја ноће изненада да плаче:

— Шта ти је? — упита га забринута Паја.

— Јутрос сам се ујео за језик...

— Јутрос? А због чега тек сад плачеш?

— Због тога што онда нисам био код куће.

Особина воде

У школи учитељ пита Гају:

— Гајо, реци ми једну особину воде?

— Особина воде је да када се њоме оперемо постане црна — одговори Гаја брзо.

Зна он то

— Зашто носим бицикл? — упита Шиља малог Рају.

— Спао ми је ланац.

— Сад ћу ти ја показати како се то ради — рече му Шиља. Приону на посао, наместе ланац али прописно не прља руке и панталона.

— Тако сам и ја знао — рече му Раја уместо хвала.

Шта до радим с остатком?

Пера Ждера решио да мало пропутује, па свратио у једну књижару и пита:

— Имам намеру да проведем десет дана у Италији. Имате ли неку књижицу која ће ми корисно послужити?

— Наравно, ево једне: „Недеља дана у Италији“.

— Хм! Недеља дана... А шта да радим са она три дана која ми још остају?

Стручњак за бебе

Паја Патак хоће да направи поклон својој малој рођаци и тражи од продавачице да му покаже лутке:

— Погледајте само ову како је слатка — хвали продавачица лутку — кад је положите затвара очи и спава као права беба.

— Е, види се да не знате какве су праве бебе — рече јој Паја сећајући се својих сестрића кад су били бебе.

ИСПИТ НУРТАЛИЈА АБИЈА

Још увече је Нурталија Абија, коњушар на једном колхозу у Башкирији, казао укућанима да сутрадан има веома важан испит. Какав — прећутао је. Ни су га ни питали: какав би важан испит могао да има један коњушар?

Ујутру, пре него што је пошао у школу, Флорид је приметио да је отац донео из оне јавке јаку узду од блиставог дебелог ремена украшеног округлим плочицама. Узда је читавог лета висила на клину. Отац ју је брижљиво прегледао, проверио њену јачину, стао је обема ногама на један крај узде и свом снагом вукао други.

Све што је отац радио Флориду је било познато као његових пет прстију. Знао је

да коње почињу да запрежу с леве стране да прстен на комочу кроз који се провлачи узда треба да „гледа“ напред. Он је у читавом целу коња могао да препозна Сигнала, најбржег коња у колхозу, и Казбека, којег је тог пролећа пастир Шариф научно да стоји на задњим ногама. И данас, кад отац спрема нешто Флорид теће остати по страни. Он мора све да зна.

Кад је Флорид после школе трчећи стигао до коњушнице, отац тамо није било. Други коњушар Закир значајно је показао главом према ораницама и сам је стао да гледа у том правцу. Тамо је стајао коњ упрегнут у санке. „Да ми се не причињава“? помислио је Флорид. Али не-

очи га нису варале. На голој земљи стајале су санке! По плавој мајици препознао је оца који је седео у санкама. Познао је и коња, свог љубимца Муњу.

Када је ждребе дошло на свет, беснела је страшна непогода. Све коњ су севале муње. Зато су му и дали то име. По тамном ждрбетовом челу, пресецајући га на два дела, пролазила је бела пруга слична муњи.

Флорид је видео како је отац, замакнувши бичем, опипуо Муњу по леђима. Коњ је нагло полетео и Нурталија Абија само што није излетео из санки. Млади коњ летео је право према старом храсту који је усамљен стајао на сред црне земље. Нурталија је из све снаге ватезао вођице,

али коњ није мењао правац. Отац се обема ногама одупро о предњу даску на санкама и целим телом вукао је вођице удесно. Коњ је за тренутак забацио главу као да се чуди том покрету свог господара, а затим је у пуном касу, скренуо удесно.

Враћајући се, коњ је трчао главе толико забачене да је готово додиривао врат. Легео је као да је желео да докаже да је достојан свог имена. Тада су санке пролетеле поред Флориде и он је угледао бледо очево лице. Бич више није био потребан: коњ је тако летео преко широког поља да је Нурталија руком морао да штити очи од суве земље која је прштала испод Муњиних копита.

Назад су се санке зауставиле. Коњ је тако изгледао да га је било тешко познати: с њега се дизала густа пара, из уста му је текла бела пена, ноге и трбух били су покривени слојем земље. Флорид је пренео поглед на оца: овај је и даље седео у санкама и радосно се осмехивао.

На путу до куће Нурталија Абија причао је сину како се коњ обучава да служи човеку. У почетку, кад ждребе одрасте да би се навикло на човеков додир, сваког дана га масирају. Затим му се стави седло. Када се и на то привикне, уче га да трчи на врату орму.

— Последњи кочијашев испит је да научи коња да вуче кола и санке. Млад коњ је препун снаге. Кола би одмах преврнуо и зато га лети у прежу у санке и терају преко ораница. Па и онда га је, као што се видело, тешко зауставити...

ПРОДУЖЕЊЕ ЖИВОТА

Познати руски научник академик В. А. Обручев сваки радни дан делио је на „три дана“.

„Први дан“ почињао је ујутру и свршавао се у 14 часова. То су били најдрагоценији часови и академик их је остављао за најодговорнији посао.

„Други дан“ текао је од 14 до 6 часова увече. За то време научник је радио лакши посао: вршио рецензију књига, правно забелешке итд.

„Трећи дан“ трајао је од 6 увече тачно до поноћи. Тога „дана“ Обручев је читао, присуствовао седницама. Он је тврдио да он на тај начин троструко продужује живот.

КОЛУМБОВО ПИСМО

Године 1856. посада једрењака „Црифтен“ нашла је на обали крај Гибралтара буренце обрасло у шкоље и алге. У буренцету је нађен кокосов орах облепљен смолом, а у орачу

пергамент с писмом: то је било писмо Кристифора Колумба упућено краљу и краљици Кастилије. У њему је Колумбо јављао да је пропала карачела „Санта Марија“. Писмо је лутало океаном 350 година.

20 ГОДИНА РАДИО-ТЕХНИКЕ И РАДИО-КЛУБА „НИКОЛА ТЕСЛА“

ЗУЈАЛИЦА ЗА 2' 15"

Поводом 20-годишњице Народне технике и Радио-клуба „Никола Тесла“ у Београду је одржано такмичење у брзом склапању школске зујалице за учење телеграфске. Зујалице је склапана по ТН систему, а састоји се из три трансистора, звучника и нешто ситног материјала. У категорији пионира такмичило се 16, а у категорији одраслих 6 радио-аматера.

Пионир Драгољуб Стефановић, ученик VIII разреда основне школе „Бранко Параћ“ и члан радио-секције „Моша Пијаде“, био је најбржи — склопио је зујалицу за 2 минута и 15 секунда... У томе

је показао више спретности и од Стојана Лугоње, победника у сениорској категорији (2'20"). Друго место међу пионирима освојио је Предраг Драшковић (3' 10") треће Гордана Драшковић (3' 15"), такође ученици основне школе „Бранко Параћ“, итд. Друго и треће место у сениорској категорији освојили су Јован Марјановић (3' 10") и Драган Стевановић (4' 15"). Лугоња, Марјановић и Стевановић су чланови секције РК „Никола Тесла“ у болници „Бежанијска коса“ крај Земуна. Они се баве радио-аматерством у оквиру рехабилитације.

ЈЕДНА ВЕЛИКА АЛПИНИСТИЧКА ПОБЕДА ПРЕ СТО ПЕДЕСЕТ ГОДИНА

И хималајски победници и освајачи најокомитијих алпских литица још и данас могу само да се диве тој невероватном подвигу швајцарских планинара којима је пошло за руком да се 1811. године без икакве алпинистичке опреме успу на тешко приступачни врх Јунгфрау висок преко 4.000 метара.

Експедиција на чијем су се челу налазили Јохан Рудолф Мајер и његов млади брат пошла је из Аруа 28. јула. Два дана касије они су у Гречестафелу најмили два ловца ди вокова да им буду водичи. Већ следеће ноћи дигли су бивак у северној стени Великог Алечфирна. Чланови експедиције имали су добру опрему за оно време. Носили су топло одело, ужад, лествице, алпске штапове, црне мараме и једно велико платно које ће им послужити као шаторско крило. Нису заборавили ни заставу за врх. Никакве научне инструменте нису носили, јер су сматрали да они сметају „смелим пењачима“. Са собом нису носили клинове, карабинере, ципине и дерезе без чега се не може замислити опрема савременог алпинисте.

Пошто су два дана трагали за врхом, који никако нису могли да угледају, храбри планинари су се у зору 3. августа најзад нашли на каменитој стрмини која их је водила врху. Пошто у више махова замало сви нису изгинули на око митом и дугачком глечеру, стигли су подно једног дугачког гребена. Први алпинисти су на том месту доживели најтежа искушења. Без клинова и ципина нису могли у залећном снегу наћи чврст ослонац. Најхрабрији су побили своје штапове у снег и око њих обмотали ужад уз коју су се пузали остали. Дуго су се задржали на једној снежној пукотини али су ипак око два часа стигли на врх.

Ту су побили швајцарску заставу и више од сата „ужинали“ у погледу и прикупљали

драгоцене топографске податке“. Два брата нису осетили ни умор нити им је сметала висина, али је један од ловца приликом спуштања у близини Роталдорна пао од исцрплености. Био је заслепљен великом снегом. Морали су му ве

У ДУГИМ КАПУТИМА И СА ШТАПОВИМА У РУКАМА... ТАКО СУ СЕ НЕКАД ПЕЛИ АЛПИНИСТИ

ДВОСТРУКИ УЛОВ

Огист Леблон из Лар мора у Француској уловио је мрежом јегуљу тешку 16 килограма, која је држала у устима још живу рену од 2,5 килограма.

ПРЕВАРИО СЕ

Један адвокат дзо је оглас да тражи шофера. Сутрадан се на његовим вратима појавио један човек:

— Шта? — узвикну изненађени адвокат кад је угледао посетиоца.

— Ви хоћете да радите код мене а ја сам вас пре петнаест дана једва одбрањо пред судом због крађе с употребом оружја?

— Баш због тога и хоћу — одговори посетилац — јер ви сте толико лепих речи рекли о мени па сам помислио да ћете бити срећни ако будем радио код вас.

WALT
DISNEY

НОВОГОДИШЊА БАЈКА

ДРАГА
УСПОМЕНА

У листу „Лос Анџелес тајмс“ објављен је недавно овакав оглас:

„Изгубљен кожни новчаник у којем су се налазила документа, породичне фотографије и 850 долара у банкнотама. Поштени налазач може да задржи, ако жели, документа и фотографије. Молим да ми врати само новац јер ми је драга успомена.“

РАТ РЕКЛАМА

Једна америчка фирма која продаје конзервирано млеко излетила је рекламне плакате са сликом познатог боксера Робинсона и следећим текстом: „Овај снажни и неустрашиви човек пије наше млеко.“

Конкурентска фирма испод тих плаката излетила је своје: „Да би се пило наше млеко нису потребни ни снага ни храброст.“

Једна велика радионица шешира овако је рекламирала своју робу: „Шешире наше израде носи сам Чарли Чаплин.“

Сутрадан су се испод ове рекламе појавиле рекламне налепнице конкурента: „И због тога му се смеје читав свет.“

МАГАРЕ У
ЧАКШИРАМА

На француском острву Ре, у Бискајском заливу, магаре облаче у чакшире када су у штали. То чине да би их заштитили од комараца који су права напаст у овом крају.

ДУГ ПУТ
ДО ЗАКОНА

Једном су питали Њутна да ли му је требало много времена да формулише законе које је открио. Он је одговорио:

— Законе које сам открио формулисао сам врло брзо, али сам пре тога врло дуго о њима размишљао.

НАУКА И ОБАВЕШТАЈНА
СЛУЖБА

Познати дански научник Нилс Бор није желео да за време другог светског рата сарађује с хитлеровском Немачком. Енглеска обавештајна служба организовао је његово бекство. Бора су сместили у један бомбардер, и кренули из Данске. Међутим, Нилс Бор тада није знао да је пилот имао наређење да одмах избаци у океан „драгоцен терет“ у случају да их пресретну немачки авиони.

Слика будућности: ЛУНОГРАД

Слику будућег града на Месецу са становима, радионицама, парковима и стакленим баштама дао је недавно совјетски архитекта Николај Коломијез у листу „Црвена звезда“. Овај град — Коломијез га је назвао Луноград — неће својим становницима пружати само сигурно уточиште већ ће и лепо изгледати. Архитекта верује да ће најбољи грађевински материјал пружити сам Месец: стене сличне базалту или пловуцу. Тај камен, пошто би се обрадио алкалним материјалима, могао би да се лије у калупе као бетон и да се употреби за зидове и кровове.

Први човекови „станови“ на Месецу биће, према Коломијезовом мишљењу

транспортне ракете и зграде за надувавање. Спаковани омотачи тих зграда били би донети са Земље, а после постављања покривени дебелим слојем Месечеве „земље“.

Праве, сталне градове који ће затим бити изграђени сачињаваће зграде у облику купола међусобно повезане тунелима. Коломијез види још једну могућност за удобно становање у малим Месечевим кратерима, које би најпре архитекта покриле на рочитим „кишобранима“. Под провидним куполама биле би уређене стаклене баште као и паркови, који би становницима на Месецу обезбеђивали довољне количине хране, односно

кисеоника. Насеље на Месецу не би било ни без цвећа.

ДОСТОЈАН САБЕСЕДНИК

Шкотски хирург Џон Абернети био је познат по томе што је волео да говори веома кратко. Једном му се нека жена обратила за помоћ.

— Опекотина? — упитао је лекар.
— Угануће, — одговорила је пацијенткиња.
— Компресе.

Другог дана дијалог је продужен.

— Боље?
— Горе.

— Још компресе.

Након два дана жена је поново дошла код лекара.

— Боље?
— Здрава. Колико?

— Ништа! — узвикну доктор. — Тако интелигентну пацијенткињу до данас нисам имао.

ЈУН СЕ ЖЕНИ У МАЈУ

У француском месту Куломје живела је породица с пре змином „Хиљаду седам стотина деведесет трећа“. У породици су била и три сина. Један се звао Мај, други — Јун, а трећи Јул.

У тој породици могло се чути: „Јун, зови Маја.“ Или: „Јул, Мај и Јун брже на ручак.“ Или: „Јул је отишао код Маја, а Јун ће се ожени у мају.“

ИЗ ДРЕВНЕ МУДРОСТИ

Једном су запитали Аристотела, славног грчког филозофа, шта су два пријатеља. Он је одговорио:
— Пријатељи су једна душа у два тела.

Неки човек сrete Питагору, грчког филозофа са Самоса, и упита га како се треба понашати према незахвалној отаџбини. Питагора му одговори:
— Као према мајци.

Неки младић отишао Талесу и упито га:
— Како би могао најбоље и најправедније да живи? Талес му одговори:

— Ако живиш тако да сам никад не чиниш оно што видиш да није лепо што други чине, а да све чиниш оно што сви сматрају да је похвално кад неко други чини.

— Шта је најтеже у животу? — једном су питали мудраца Талеса.

Талес им је одговорио:
— Веома је тешко самога себе познавати, а веома је лако другог саветовати.

Једнога дана Сократ сретне у некој луци писца и историчара Ксенофонта, који још није постао познат. Он га заустави и упита:

— Где се купују намирице које су потребне за живот?

Ксенофонт му одговори:
— На пијаци.

После тога Сократ га упита:
— А били ми могао рећи шта младићи треба да раде да остану добри и честити људи?

Ксенофонт, који је тада био још млад, рече Сократу да му не би знао одговорити на то питање, а тада му Сократ рече:

— Пођи са мном, па ћеш научити.

И тако Ксенофонт постаде Сократов ученик.

Три стотине година гоблена

У свету чувени француски гоблени добили су име по Жану Гоблену из Ремса, који је 1650. годи-

не дошао у Париз и ту отворио бојацијску радњу. У шеснаестом веку, фарбарска радња за вуну и тканине про-

ширила је посао и на израду таписерије. Најпре је то било у рукама породице Гоблен, по којој је цео крај Париза добио име. Почетком седамнаестог века Хенрик IV довео је фламанске ткаче који су израђивали гоблене, а пре триста година (1667) Колбер, министар финансија Луја XIV, је целу производњу гоблена узео у државне руке. Тада се посао усавршио: не само бојације и мајстори ткачи већ су и златари, гравери и сликари са-

рађивали на изради гоблена. За овај фини и прецизан посао употребљавају се специјални разбоји са вертикално или хоризонтално постављеном потком. Ткачи слажу боје према напртима, а раде махом вуном, ређе се употребљавају памук или свила. Годишње се офарба 50—60 тона вуненог предива. Колико су боје нијансиране, најбоље се види по томе што је хемичар Кемиза успео да произведе преко 10.000 различитих боја.

МУЖИНИ И ВАМПИР

ИЗ ВРЕМЕНА КРИНОЛИНА

Само људи дугих ногу могли су управљати оваквим велосипедом какав се види на нашој слици. Јер, пречник његовог предњег точка износио је просечно један и по

дне. Његов предњи точак имао је пречник од 3 м. Бицикл је терао тада познати акробата Виктор Ренар. Да би се попео у седло морао

метар. Највиши велосипед је употребити специјалне лес био је приказан на светској твиге а при вожњи се поизложио у Паризу 1878. гомаго штудала.

У ЛОВ НА СМАРАГДЕ

У лето 1962. године два брата Марко и Антоније Лопез пошли су у дунглу да лове, не далеко од града Пенија. У дунгли су наишли на љускаваца. Антоније га је одмах убио. Рањена звер је побегла у јазбину. Брати су брзо разгинула улаз у јазбину и почели да вуку звер за реп. Љускавац се очајно одупирао држећи се канџама за земљу. Али, одједном испод његових шапа нешто је блеснуло. — Смарагди! — узвикнуо је Марко. Одмах су пустили љускаваца и почели да скупљају смарагде. На том су месту откри вена велика налазишта смарагда.

Мачка дугопругаш

Лиза, мачка једне Норвежанке постала је позната због оданости својој господарници. Она ју је једном одвела код своје родбине у Осло, али тамо није дуго остала већ се вратила кући а Лизу оставила. После неколико месеци смршала и прђава Лиза појавила се на прагу куће своје газдарнице. Дужина пута који је преваљала износи 600 километара.

Корњача бегунац

Једном човеку у Енглеској побегла је домаћа корњача. Након две године нашли су је захваљујући њеним „особеним“ знацима. На корњачином оклопу била је масном бојом исписана адреса њеног господара. За две године корњача је прешла 385 километара.

ФАНТАСТИЧНА ШАЛА

Сине, јеси ли написао задатке? То говори мама. Она ме увек прекида на најинтересантијим местима. Јуче ми тако није дала да гледам на телевизији једно

искрцавање на Марс. Данас — првенствену фудбалску утакмицу с Марсовцима. — Сине, јеси ли написао задатке? — Аха, одговарам ја и

скрено се чудећи с каквом лакоћом изговарам неистину. ... Сутрадан ујутро по мене је дошао Коринет. Он је тек недавно долетео

био крај мене и мени сену кроз главу: — Слушај, Кори! Бићеш другар и даћеш ми да пре пишем? А? Ништа ми није одгово-

рио само је из свог магнетског ранца извадио челичну таблицу за задатке из историје и пружио ми је. Времена сам имао мало. Помоћу цепног ултразвучног апарата успео да израдим копију. Наставник-робот лагано је ушао у учионицу. Укључивши релеј за оцене, приступио је пропитивању. Мене је првог проз-

вао. Жустро сам пришао табли и убио плочицу у отвор за репродуковање.

Светлост се угасила и на екрану се појавио наслов: „Историја моје отаџбине“.

Сео сам у своју фотељу и пун поноса припремио сам се за гледање, јер... Коринет је био одличан ђак. Почели су да се ређају први кадрови... Бацивши поглед на екран о-

хладно сам се од ужаса. То је била историја, али не историја Земље. На екрану су промицали градови мора, планине. Опет градови, мора планине. Све је то било дивно, али није било наше. Затворио сам очи.

Када сам их опет отворио, преда мном је стајао робот. На његовом блиставом челу, тамо где је био релеј, светлила је обична, земаљска двојка.

Тајанствено острво

ПО РОМАНУ
ЖИЛА ВЕРНА
ЦРТА: И. КРУЉЕВИЋ

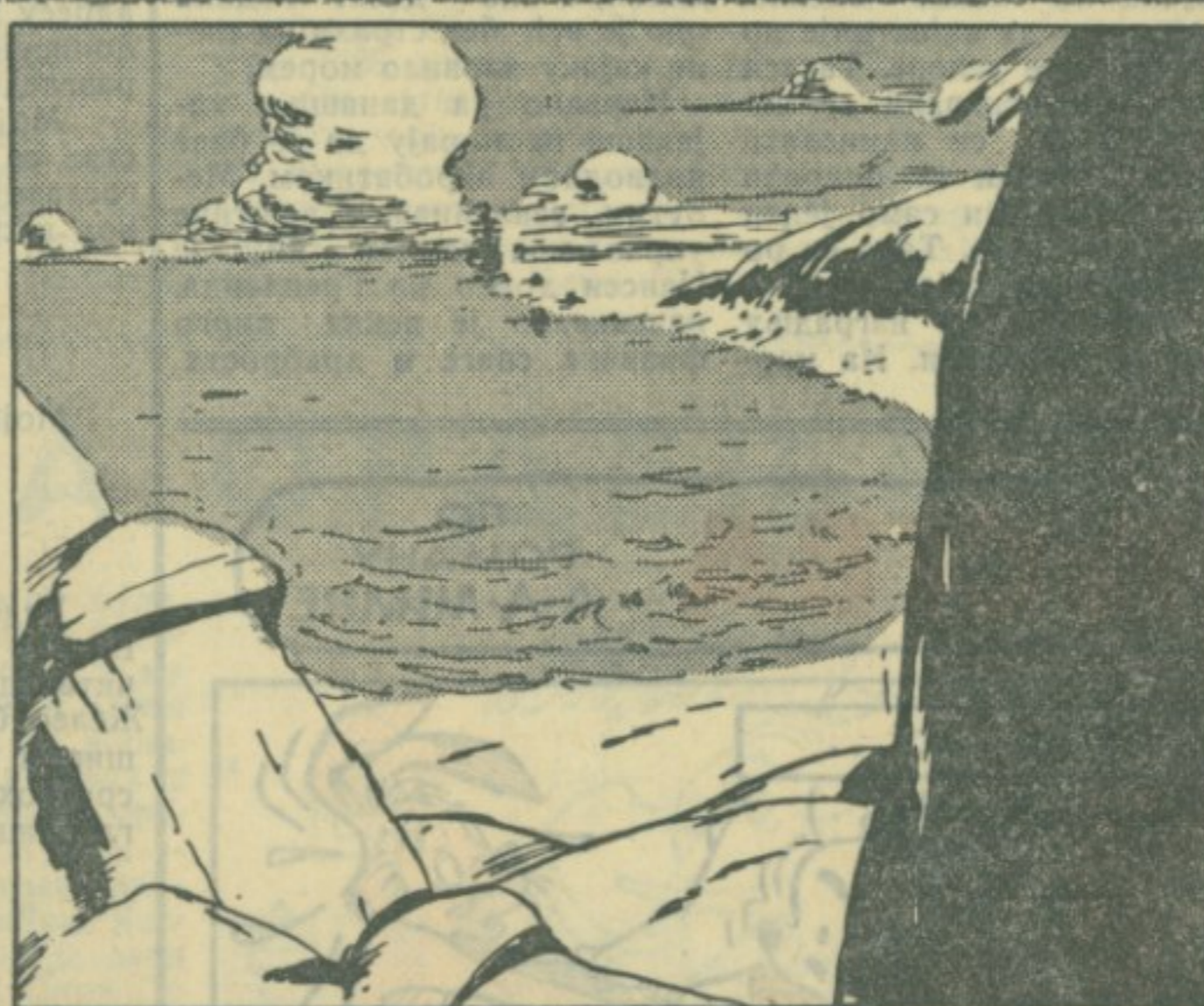
ХАРВЕЗ, ОТКРИЛИ СМО
СВЕЖЕ ЛУДСКЕ
ТРАГОВЕ
НА ОБАЛИ

НЕМОГУЋЕ!
НА НАШЕМ
ОСТРВУ...

У ЧИМЦЕ И
НЕ ВРАКАЈТЕ
СЕ ДОК ИХ СВЕ
НЕ ПОБИ-
ЈЕТЕ!

СМИТЕ!
СПИЛЕТ!
ДОЛАЗЕ!

СВИ У
БАКЛОУ!
ОСТРВО
ПОДРХТАВА!

Шах ТАЈНА

УСПЕХА АУСТРАЈЦА ПОРАЗА НАЈБОЉИХ

На међународном турниру за првенство света 1958. године у Португалу у последњем колу одиграла се драма која је најавила тихи одлазак дугогодишњег кандидата за првака света Давида Јоневича Бронштајна. У последњем колу турнира он се борио са аустрајцем Рудолфом Таном Кардосом, коме је било осигурано место у доњем делу табеле. Владало је опште уверење да ће дотад непоразљив Бронштајн и у тој последњој партији на турниру забележити победу и квалификовати се за турнир кандидата за првенство света. Тешко је ко веровао да би се ма шта друго могло да деси, јер Бронштајн био непобеђив на три ранија међународна турнира и једном већ снажно закуцао на врата шампиона света Михаила Ботвиника. Било је то у Москви на мечу за титулу шахисте број један у свету од 15. марта до 11. маја 1951. године. Пред последње две партије стање је било 11,5:10,5 за Бронштајна, требало је да освоји само још је дан поен и постане нови првак света. Ботвиник је нашао снаге, добио претпоследњу партију и сачувао титулу првака јер се последња партија завршила нерешено. Партија са Кардосом била је за Бронштајна врло значајна и он је притиснут обавезом да је добије грешно и на крају — изгубио. Кардос, коме ова победа практично није значила ништа, као да је заборавио да грешно, и у 42. потезу освојио је поен.

Хавани прошле године. Готово у току целог турнира он је био на челу табеле и очекивала се његова убедљива победа. У претпоследњем колу имао је за противника кубанског мајстора Гарсију, који је после једанаест узастопних пораза био на последњем месту. Ивков је већ имао до бијену завршницу против Гарсије на више начина. У позицији је постојао само један једини потез који је Гарсија давао моменталну победу. На опште запрепашћење Ивков је одиграо баш тај потез, претрпео пораз и у последње коло ушао са пола поена предности испред Гелера и Сми-

И Ботвиник понекад „задрема“

Партију у последњем колу изгубио је и Бојан Курајица на омладинском првенству света у Барселони — пошто је у претходном већ освојио ласкаву титулу. То се десило Ботвинку 1948. године пошто је на меч-турниру петорице освојио у току такмичења титулу првака, у првој наредној партији победио га је Паул Керес. И Петросјан је изгубио партију пошто је одбранио титулу првака света у мечу са Спаским и то баш од њега!

И из старије мајсторске праксе познато је много слу-

од најјачих шахиста света из друге половине 19. века, човек који је 52 године учествовао на шаховским такмичењима. На турниру у Хамбургу 1885. године морао је да се задовољи деобом 2-6. места јер је изгубио од последњег на табели — Бјера. Следеће године на турниру у Лондону требало је да буде први, али је због пораза у партији са последњим на табели — Полом — поделио прва два места са Берном. Тек у директном мечу са њим однео је победу и освојио прво место. На турниру у Франкфурту на Мајни 1887. године Блекберн је морао да се задовољи деобом 2-3. места јер је претрпео пораз у сусрету са Хармонијом, који је био много познатији као балетски играч. Најинтересантније је то што је Блекберн при крају шаховске каријере, у дубокој старости, и сам сматран аустрајцем и као такав — однео снос победе. У Петрограду 1914. године победио је Нимовића иако је имао на плечима 72 године. Исти подвиг извршио је др Осип Бернштајн, који је на турниру у Мау дел Плати 1954. године, са 72 године, победио далеко млађег Најдорфа.

Велемајстор Ефим Богољубов у време свог највећег успеха био је кадар да изгуби од најслабијег играча. У Дортмунду 1928. године изгубио је од фон Нипа и Кремера и морао да се задовољи деобом 4-5. места, док је на турниру у Кисингену исте године победио испред Капабланке и изавао на меч првака света Аљехина. У Хестингсу 1922. године Аљехин је претрпео пораз од последњег на табели — Јеца, који се неколико година касније пробио у ред најјачих играча света. На турниру у Петрограду 1909. године Федор Иванович Дуз-

Хотимирски заузео је тринесто место али је ипак освојио специјалну награду за победу над др Емануелом Ласкером и Капабланком који су заузели прва два места. Капабланка је био познат као непобедив, па је име Дуз-Хотимирског захваљујући тој победи обишло свет.

Опасни мајстори са зачеља табеле

У чему је тајна успеха слабијих или непознатих шахиста?

На шаховској табели понекад се створи позиција која јачег играча „успава“, он има осећање да је позиција добијена и да сваки потез води

крајњем циљу. Неколико неопрезно учињених потеза јасан су сигнал слабијем да је дошло његових „пет минута“ и он односи победу. Болест, каква породична незгода или бриге често чине да и најјачи играч игра на реми што је врло опасно. Та причекна игра омогућава супротној страни да мобилише фигуре, крене у напад и често однесе победу. Развитак шаховске теорије често доводи до неочекиваних резултата. Многа отварања су изанижана до дубоко у средишњој и ако се деси да велемајстор уплови у непознату варијанту може да претрпи пораз од далеко слабијег, али тренутно теоријски спремнијег противника.

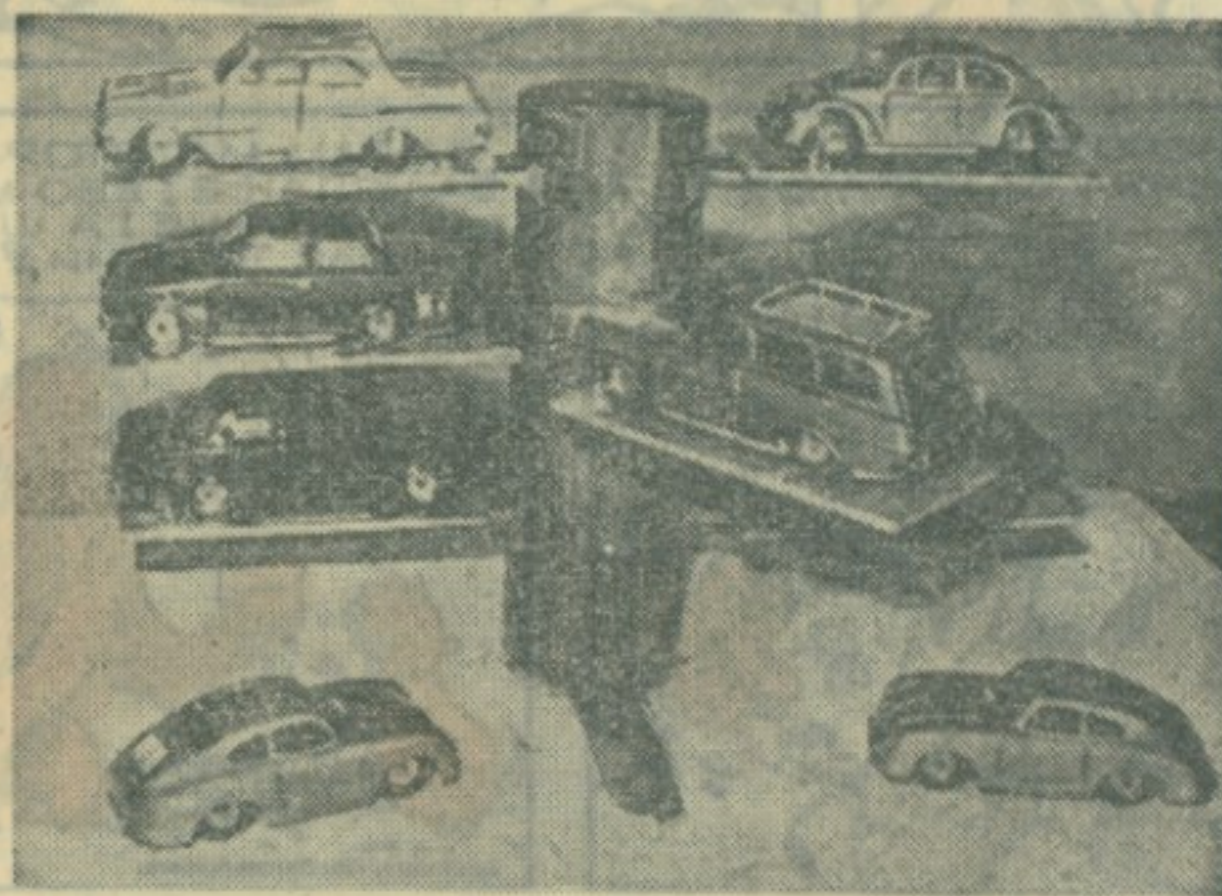

Злосрећни потез Ивкова у Хавани

Љубитељи шаха још добро памте пораз Ивкова на Капабланкином спомен-турниру у

лова. Да његова несрећа буде већа изгубио је у последњем колу партију са аустријским велемајстором Робачом, а тиме и прво место.

чајева да су ондашњи познати шахисти губили партије од слабијих партнера. По томе је био познат Енглец Џозеф Хенри Блекберн, један

ОПЕТ ПРОБЛЕМ ПАРКИРАЊА

На нашој слици видите модел једног бечког инжењера, који сматра да је пронашао начин помоћу којег ће решити проблем паркирања. Аутомобил се смешта на платформу, која се подиже узастуб и поставља по страни. Кад кола треба да се спуште, платформа се помиче унапред и спушта кола доле. Проналазач верује да ће после бечког сајма, где ће бити приказан овај модел, његов проналазак добити ширу примену као прилог решењу проблема паркирања од којег пате сви велики градови света.

Кајак ДАР СА ГРЕНЛАНДА

У јесен 1888. године познати поларни истраживач Фритјоф Нансен пошао је на краћи излет по Гренланду. Међутим, снежне буре налетеле су на острво те године нарочито рано и здробиле Нансена у једном ескимском насељу. Касно пролеће и лоше време продужиле су овај непредвиђен боравак на целу годину дана. Радознали путник није узалуд губио време. Свакодневни начин живота и обичаји Ескима веома су га занимали. Нарочито су Нансена интересовали чамци помоћу којих су се доморци веома спретно и лако кретали. За годину дана норвешки истраживач не само да је савршено научио да управља чамцем, прототипом данашњег кајака, већ је 1895. године направио на њему дугачак пут дуж границе плоче-

гег леда до Земље Франца Јосифа, јединствен у историји поларних путовања. Касније, у књизи „Живот Ескима“ Нансен је изложио своје мишљење о историји ове лапице. Он претпоставља да су садашњи становници Гренланда некад живели у дубини америчког континента. Још у праисторијска времена они су приметили да се лакше лови дуж обала река него у дубини прашуме. Осим тога овде се поред дивљачи могла ловити и риба. Али како путовати водом? На почетку су за путовање по води служила стабла обореног дрвећа, која би случајно нанела струја. Касније су дрвеће намерно почели бацати у воду. Тако су се појавили примитивни чамци из једног комада. После тога су доморци начинили лакши бродић од коре дрвећа.

Састави између комада коре били су „натољени смолом“. Тако се родио најпростији чамцац, „предак“ данашњег кајака. Појавило се и весло са две кашике. Била је потребна велика уметност да се управља таквим љускама. Чак и данас, када се чамци праве према свим законима физике, спортисти се окупају при најмањем погрешном покрету. Прогоњена непријатељима и тражећи боља места за лов, постепено су нека племена избјегла на обале океана. Показало се да кајак није погодан за нове услове. Таласи океана заплускивали су чамцац. Морала се измислити „палуба“. Ловци су покрили чамцац оставивши само један отвор за веслача. Тако се ро дио савремени кајак. И материјал за изградњу чамца је промењен. На мор-

ској обали а нарочито на отрвима, куда су често одлазили ловци, није увек било шуме. Кора дрвећа више није могла да служи за потребе „бродоградње“. Чамци су прављени од коже туљана. Кајаци су почели да служе доморцима за даља путовања, понекад дуга на стотине километара. Они се нису плашили превртања јер чак ни тада вода није могла да уђе у чамцац. Веслач је био везан каишевима за кожу чамца. Кад би се догодило да се кајак преврне, притегнут каишевима веслач није могао да испадне из чамца. Потребно је било само да се поново заузме вертикалан положај. Неупућенима је ова техника подводне акробатике изгледала недостижна. А када је Нансен донео у Европу гренландски кајак и дао једном свом пријатељу да се на њему провоза, неспретьаковића је било потребно водити из воде сваких тридесет секунди. Изумитељи кајака почели су да уче своју децу одмале на тој вештини. Деца од шест година учили су да управљају минијатурним бродићем, а око десет година оно је већ без страха на своје кајаку пловило морем. Наравно да данашњи кајакаши не морају да се баве подводном акробатиком. Међутим, савлађивање вештине управљања чамцем који је Нансен донео из Гренланда, изискивало је некад много физичке снаге и храбрости.

Листама Читалаца

Драга редакцијо,
Редован сам читалац вашег цењеног листа који ме необично занима својом разноврсношћу и хумористичним избором. Поздрављам вашу идеју да у Забавнику објављујете адресе читалаца који желе да се дописују. Ја бих такође желео да се уврстим међу њих. Имам 20 година. Волим озбиљну и забавну музику као и есперанто. Желим да се дописујем са вршњацима — вршњацима из свих крајева земље.
Петар Тутуш
Коче Поповића 31
Нова Пазова

Желели бисмо склопити пријатељство с друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Ученице смо (13 и 19 година). Језик дописивања, српскохрватски, немачки, енглески и руски.

Драгица и Марица Михаљић
Јанково Селиште 11
Генералски Стол
Глина

Пошто сам прочитао у вашем листу рубрику „адреса пријатељства разних земаља“, желео бих да у њој објавим адресу мога друга и моју. Нас двојица желели бисмо да се дописујемо са омладинкама и омладинцима и да мењамо разгледнице и марке и разне жеље.

Мој друг има 24 године и желео би да стекне пријатељство са омладинкама и омладинцима јер ће обилазити Југославију идуће године. Може да се дописује на француском и српскохрватском језику. Његова адреса је:
Cabat Jean Glauđ
86 Avenue De Wagram
Paris 17a — France

Моја адреса:
Božidar Filipović
Rue Campo Formio 11
Pariz 13-è — France

Редован сам и веома задовољан читалац вашег листа. Велико интересовање у мени је пробудило рубрика „Писма читалаца“ те вас молим да у њој објавите и моју адресу. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље и из иностранства. Језик дописивања: српскохрватски, немачки. Мој хоби је сакупљање разгледница, а волим филм и ногомет.
Нухан Нухановић
прва година Правног факултета — Сарајево

Има шеснаест година. Стални сам читалац „Политикиног забавника“. Желео бих да се дописујем са читаоцима овога листа који сакупљају марке и разгледнице.
Љубодраг Ђорђевић
Ул. Моше Пијаде број 120
Пирот

Редован сам читалац „Политикиног забавника“. Желео бих да се дописујем с друговима и другарицама широм земље. Имам 14 година, сакупљам марке и разгледнице. Језик дописивања: српскохрватски и руски.
Петар Жуљевић
Воје Вокића 14
Сарајево

Већ пет година сам читалац „Политикиног забавника“. У њему налазим много шта корисно. Желео бих да се дописујем са омладином широм земље и из иностранства. Језик дописивања: руски и словачки.
Ибрахим Хилић
В. П. 8440/7
Врање

Имам 15 година и желео бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље и иностранства. Мој хоби је сакупљање старог новца, поштанских маркица и разгледница. Језик дописивања: српскохрватски и руски.
Зоран Костадиновић
излетниште Барњево
Неготин — Крајина

Зовем се Мара Медин и ученица сам VIII разреда. Ваша сам стална читатељка и зато бих вас замолила да моју адресу објавите у њему. Желим да се дописујем са другарицама и друговима широм земље. Сакупљам биографије писаца и маркице са чоколадних омота.
Мара Медин
уч. VIII раз. о. ш.
Јесеново — Банат

Желео бих да се дописујем и упознам са друговима и другарицама широм наше земље и иностранства. Много волим забавну музику, филм и спорт. Имам 18 година и идем у II разред техничке школе.
Мишо Линта
Грађ. техничка школа II
Булевар Бориса Кидрича 2
Сарајево

Зовем се Мира Јанкулов, идем у VIII разред основне школе. Желела бих да се дописујем са децом широм наше земље. Сакупљам маркице од чоколаде и разгледнице.
Мира Јанкулов
уч. VIII раз. о. шк
Јасеново — Банат

Пошто сам редовна читатељка вашег листа, молила бих вас да објавите моју адресу у вашем листу. Желим да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље.
Славица Ковачев
I Економске школе
Зрењанин

WALT DISNEY ШУМА ДЕТИЊСТВА ПО РОМАНУ А.А.МИЛНЕ

ЗЕКХОП ГА ЈЕ ГУРАО ...

... И ВУКАО ...

ОК! НЕ ПОМАЖЕ!

НАЈЗАД СУ СЕ ДОСЕТИЛИ... ТРЕБА НЕКОГ ПОЗВАТИ У ПОМОЋ...

ЗАГЛАВИО СЕ! ПРЕОСТАЈЕ НАМ САМО ЈЕДНО... ДА ПОЗОВЕМО КРИСТОФЕРА!

НАЈЗАД ЈЕ ЗЕКХОП ОТИШАО ПОЈАВИЛА СЕ СОБА ...

ДА! ДА! ОВАКВА СИТУАЦИЈА ЗАХТЕВА СТРУЧНУ ПОМОЋ!

НЕКО ТРАЖИ СТРУЧЊАКА ЗА КОПАЊЕ?

ЈА САМ МАЈСТОР ЗА КОПАЊЕ! ЕВО МОЈЕ ПОСЕТИТЕ! А ШТА БАД ТО МУЧИ?

ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ УЛАЗ У ЗЕКХОПОВУ КУЋУ ЗАПУШЕН!

ТАЧНО!

И ВИ ЖЕЛИТЕ ДА ГА ЈА ИСКОПАМ?

ПРВО БИ СЕ ТРЕБАЛО ОСЛОБОДИТИ ОВОГ МЕДВЕДА! ОН НАМ ОМЕТА ИЗВОЂЕЊЕ ПРОЈЕКТА!

ДО ВРАГА! ПА ОН ЈЕ ПРОЈЕКТ!

НАСТАВИТЕ СЕ

АМЕРИКА

— ДЕО ГРОФОВИЈЕ ОРКНЕЈ

Да је Лејф Ериксон ступио на амерички континент много пре Колумба данас је готово сигурно утврђено. Али Викинзи, вероватно, нису били једини Европљани који су пре Колумба стигли до Новог света. Научници су не једном износили теорију (поузваних доказа још нема) да су и феничански и ирски, па чак и келтски морепловци у разним периодима стизали до америчких обала. Једна од тих пловидби, можда најзанимљивија од свих, је пловидба преко океана Хенрија Синклера 1398. године.

Тачније речено, није необичан сам тај подвиг колико чињеница да се о њему све доскора није знало. Утолико пре што није у питању неко откриће Америке из незапамћених времена, већ релативно скоро: мање од сто година пре Колумба и што подвиг није извела нека морска скитница као што је био Лејф Ериксон, него један моћан феудалац који је чак имао сопствену флоту. Научници су додуше знали за ру-

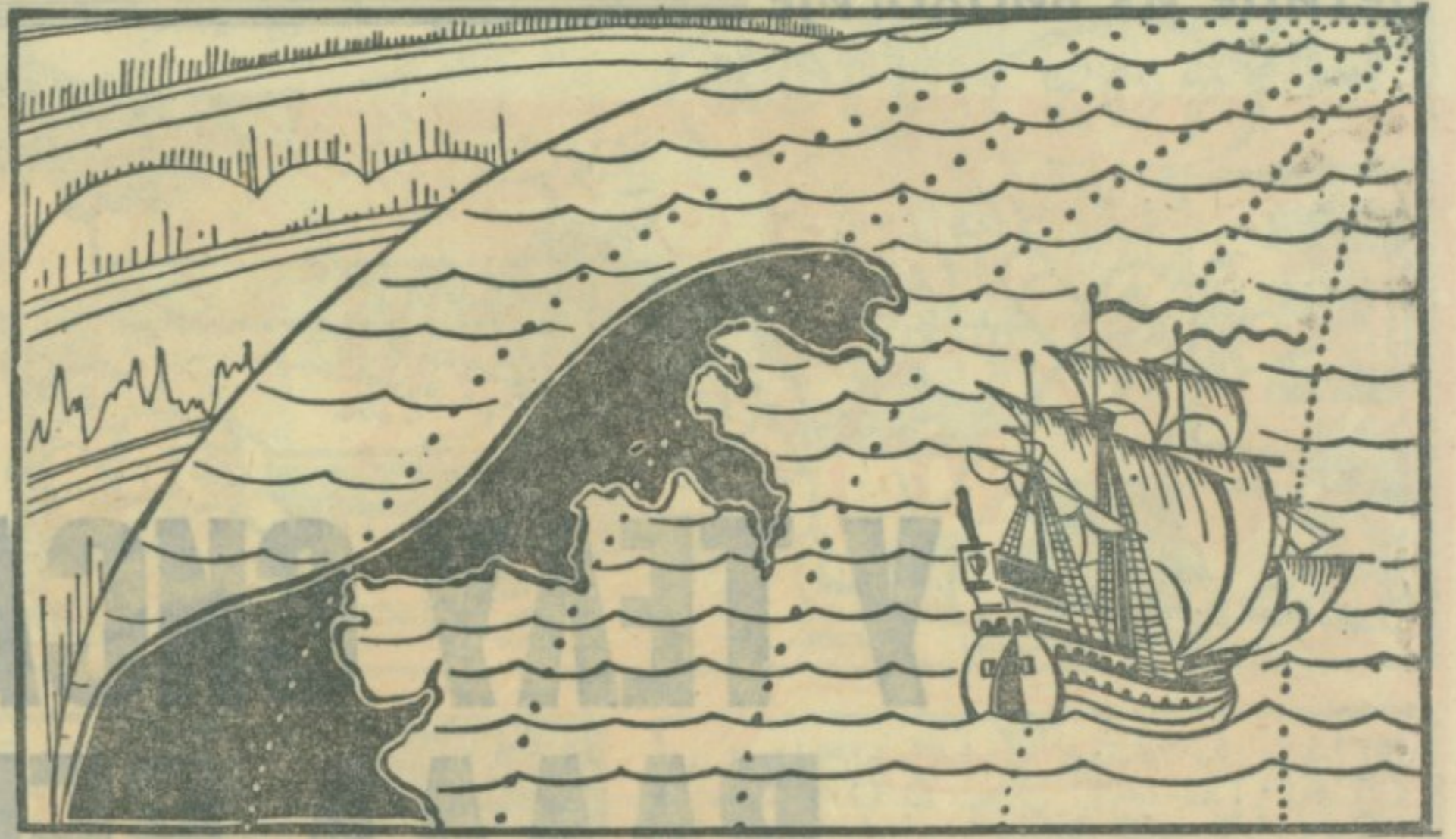
копис који је носио наслов „Беноова прича“ али су ту причу сматрали за једну од многих измишљотина 16. века (рукопис је био први пут објављен 1558. године). Међутим, брижљива истраживања извршена у последње време натерала су многе да се с мање неверице одгласе према овом документу.

Аутор „Приче“, венецијански морнар Антонио Бено, који је живео у другој половини 14. века, ступио је у службу „заповедника флоте на Северном мору“ кога он назива Зикхми. Научници сматрају да је тај заповедник, чије се презиме Зикхми готово не може изговорити, у ствари шкотски феудалац Хенри Синклер, владајући гроф Оркнеја. Господар Оркнејских и Шкотских острва, Синклер је имао читаву флоту коју је чак наоружао топовима, што је за оно време била новина.

Ево шта прича Бено о овом необичном подвигу. Четврт века пре тога, ветрови и морске струје захтели су један мањег рибарски брод далеко у

западни Атлантик и дотерали га до обале великог острва које се у „Причи“ назива Естотилендон и које је, судећи по опису, био Њуфаундленд. „На југу од тог острва простире се велика земља покривена шумама. Становници тих земаља су груби и дивљи и занимају се ловом“. На острву рибари умало нису настрадали у сукобима с домороцима али су се на крају крајева помирили с њима, па су их чак научили да мрежама лове рибу (треба додати да су по тврђењу археолога Индијанци приобалих насеља први пут почели да лове рибу мрежама баш у 14. веку). После неколико година рибари су успели да се врате у домовину.

Приче рибара који су се вратили из далеког света учиниле су велик утисак на предумисаљивог Синклера. И, у априлу 1398. године од обала Шкотске отиснула се мала флота и узела курс на запад. На бродовима се налазило неколико стотина морнара и војника, а заповедници су им били Синклер и Бено. После

дуге пловидбе, измучени готово непрекидном буром, морепловци су најзад угледали земљу. „Пошто је море било узбуркано — пише Бено — а ми нисмо знали која је то земља, бојали смо се да пристанемо уз обалу, али се затим ветар, хвала Свевишњем, утишао и тада се део наше посаде искрцао на обалу где смо нашли дневне, мирне заливе. Тада смо се zaloжили рибом и птичијим јајима које смо нашли на обали.“

Искрцавши се на непознату земљу, сер Хенри ју је као прво „присајединио“ грофовији Оркнеј и одлучио да ту осу-

је насеље. Међутим, међу морнарима је ускоро избило незадовољство. Многи од њих нису желели да зимују у непознатом крају и захтевали су да се врате у отаџбину. Тада је Синклер послао натраг један део морнара, под заповедништвом Антонија Беноа, чија се „прича“ тиме и завршава.

Ако је ово казивање тачно, шта се онда догодило са Синклером и оним морнарима који су с њим остали? И где се ова експедиција искрцала? По мишљењу америчког научника Ф. Пола, „Беноова прича“ допуњавају подаци из фолклора индијанског племена Микмак, које је некад живело на територији Нове Шкотске, у Канади. Микмаки су причали о неком белом владару који је допловио с многим бродовима, провео у њиховој земљи једну зиму, а затим кренуо натраг. Лик тог владара и остали описи из индијанских легенди, наводе на мисао да је то био Хенри Синклер.

Нарочито је занимљиво сведочанство нађено на једном приобалином брежуљку у америчкој савезној држави Масачусетсу. Ту је, високо на једној стени, нађен уклесан полуизбрисан лик ратника у одећи из 14. века. Грб на његовом штиту — доле једрењак а изнад њега полумесец и морска звезда — стручњаци за хералдику сматрају гробом Хенрија Синклера.

О самом Синклеру се зна да је погинуо са Енглезима 1400. године, тј. неколико месеци после свог повратка (ако узмемо као истиниту Беноову „Причу“). Антонио Бено је такође убрзо умро, а његов рукопис је био заборављен.

Необично путовање моћног феудалца нигде се више не помиње и то, рекло би се, није аргумент у корист истинитости „Беноове приче“. Међутим, могућно је да је Синклер желео да извесно време чува као тајну и своје путовање и свој нови „посед“. Приче његових сапутника вероватно нису прешле границу његове грофовије, а ако и јесу, оне се нису много разликовале од већине морнарских прича које су више биле извор забаве но сведочанства.

Откривање мало насељених земаља на другој страни мора у оно време није могло имати неки практичан значај. Европа тада још није била сазрела за велика открића. Чак ће и сто година касније саопштење Америга Веспучија да Колумбо није открио нов пут за Индију већ само тамо некакав непознат континент, изазвати разочарање у Европи. И тек када су у Средњој и Јужној Америци откривена царства богата сребром и златом, похрлиле су у Нови свет чете похлепних конквистадора.

СЛОН СА ОРДЕЊЕМ

Зоолошки врт у северновијетнамском граду Пхенјану тек је недавно основан. У гвозденим кавезима скучу немирни мајмуни. Ричу тигрови. Папагаји креште. Усправљени на задње ноге мрки медведи моле за још који сочан плод. По сетници застају пред кавезом с веома ретком животињом — великом пандом или, како је још називају медведом из бамбусових шумаара.

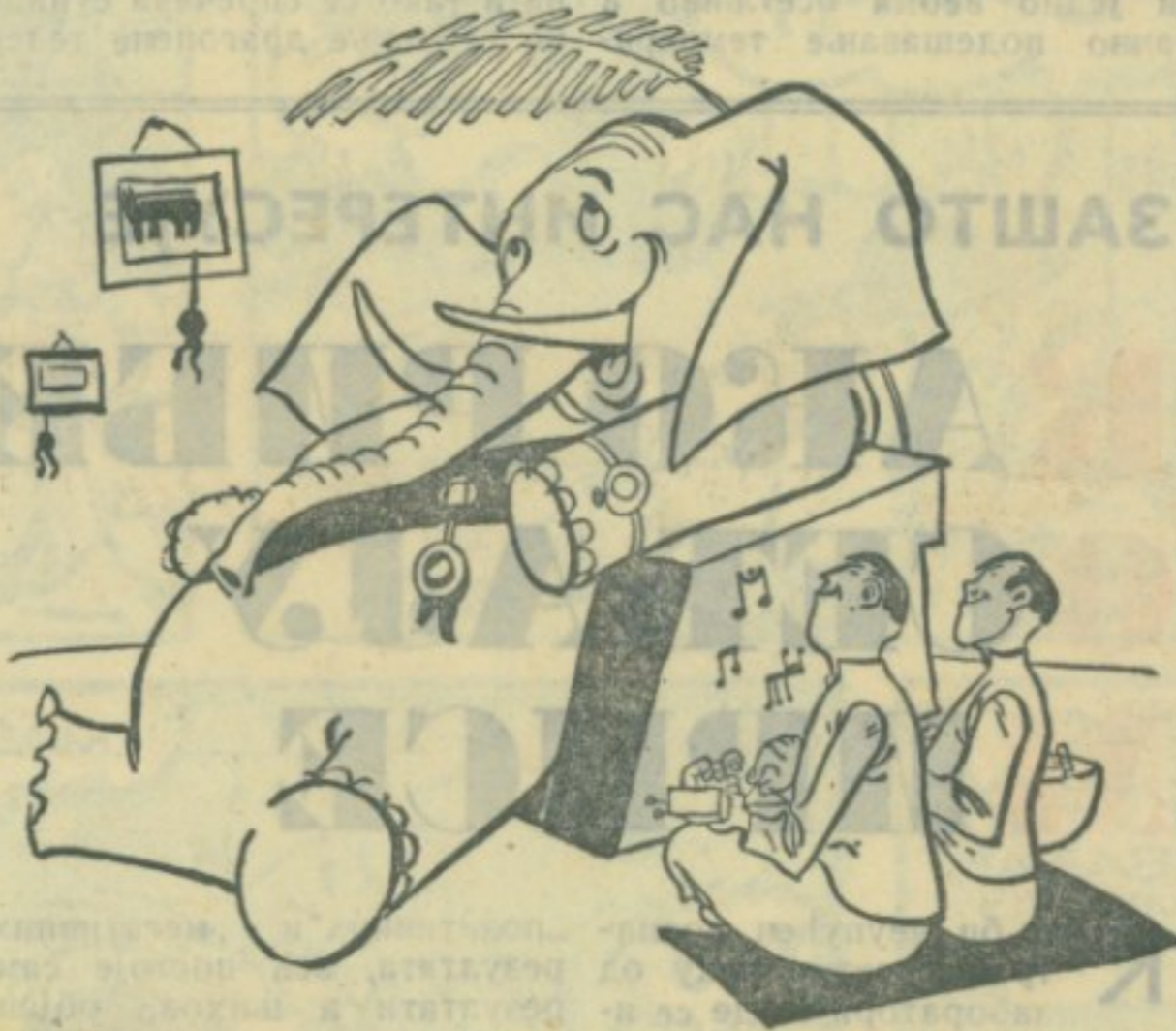
Ипак, посетиоци се најдуже задржавају крај ограђеног простора где су смештени слоновци. Јер, међу тим слоновцима налази се и слоница Слава која је учествовала у борбама с француским колонизаторима. За своје подвиге слоница Слава добила је три дипломе — дохвале.

Славин садашњи чувар а не кадашњи гонич не пропушта прилику да посетиоцима исприча:

„У зоолошком врту у Ханолу живи један још заслужнији слон који се зове Лонг Чанг (у преводу његово име значи „Седокоси“). Једном су вијетнамски војници направили у дунгли на дивљег слона. Али,

слон се није сакрио од људи, као што дивљи слоновци обично раде, већ је допустио да му се сасвим приближе. А затим је покорно пошао за њима. На слоновом врату војници су открили сасвим излизан сребрни ланац о који је била окачена округла бронзана плочица — царски симбол. Касније су утврдили да је слон служио још цару Ти Дику. После цареве смрти Лонг Чанг га пустили на слободу. И ево, после 55 година, 1946. слон се поново нашао међу људима.“

Лонг Чанг је на својим широким и сважним леђима носио оружје и рањенике. Једном је помагао да се извојује победа у важној бици: иако рањен, он је благовремено доукао тежак топ на борбени положај. За овај подвиг Лонг Чанг је одликован Орденом отпора првог степена. Када је непријатељ капитулирао код Дијен-Бијен-Фуа, Лонг Чанг је пребачен на шумске радове у дунглу. Радио је приљежно и служио као пример осталим слоновима. За тај свој рад и помоћ људима Лонг Чанг је добио Орден рада. А

затим су га преселили у зоолошки врт. Године су учинили своје јер он сад има више од једног века.

„Седокоси“ воли тиху, мелодичну музику. Затворених о-

чију и спуштене сурле, он сатима слуша пријатне звуке народних инструмената. Можда та музика сећа Лонг Чанга на далеку младост, на родну дунглу...“

ТАЈНА ЈЕДНЕ НОВЧАНИЦЕ

Године 1804. Наполеон је пустио у оптицај метални новац од пет франака. Новац је био прилично тежак и већих размера. Французи су нерадо узимали овај новац. Тада је Наполеон наредио да се уз једну монету стави чех на 5 милиона франака. Наполеонова одлука брзо се рашчула по целој Француској. Настала је права хајка за монетом-капиталом. Али, како се прича, ни до данас ова монета није пронађена.

КАКО ГАЈИТИ КОРЊАЧЕ?

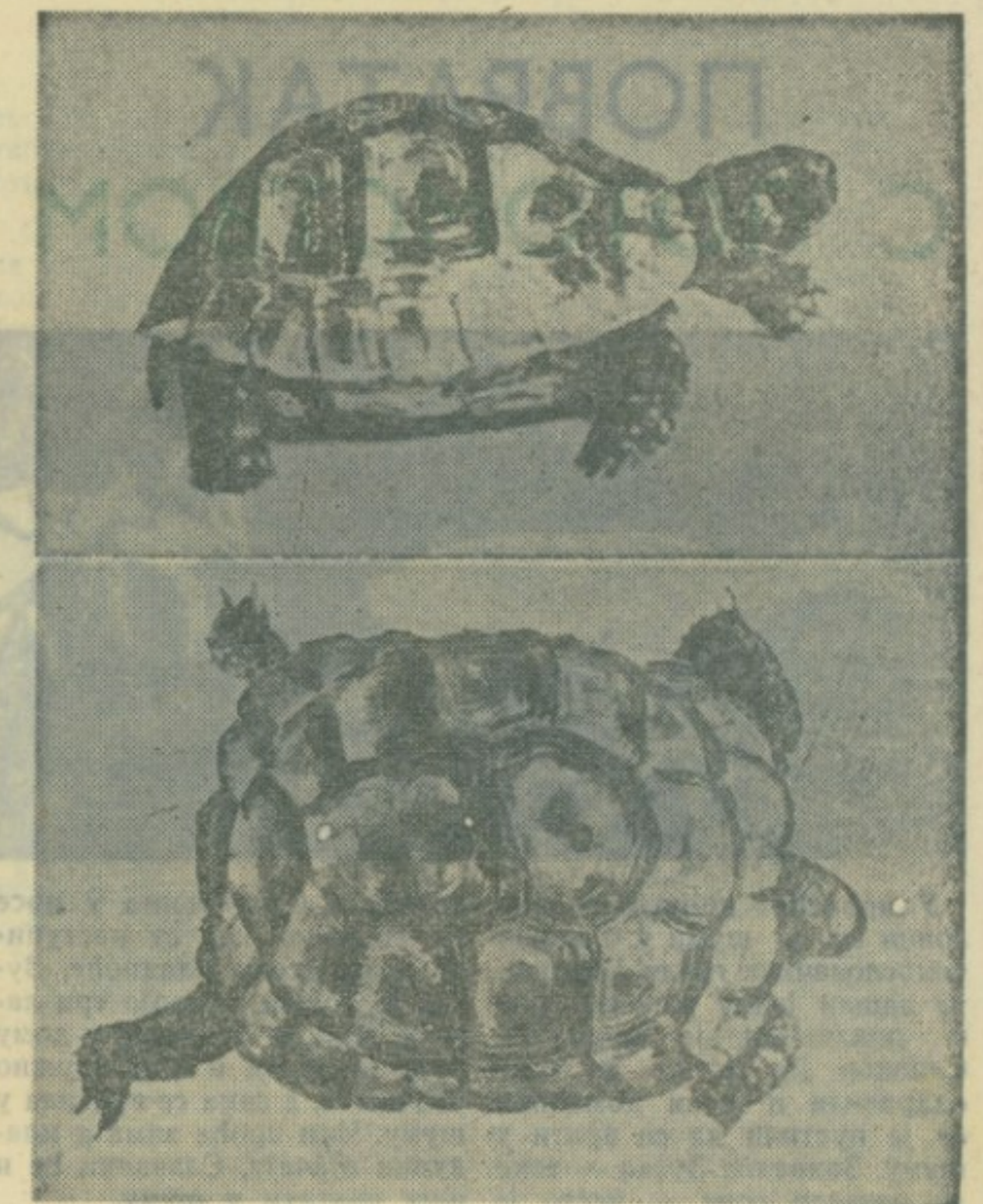
Све је већи број разних животиња које данашњи човек чува по кућама и башгама, фонд такозваних „домаћих животиња“ у велико се повећао. Међутим, многи људи иако воле животиње постали су и нехотице прави мучитељи дво или четвороножаца, и то само зато што не знају како да негују своје љубимце. У многим земљама Европе у последње време све је више домаћих корњача. Велики део њих је страдао због неодговарајуће неге, па су се појавили прави природници о томе како гаји ти корњаче. У њима има и добрих а понекад и смешних савета.

Корњача није играчка, него животиња која нерадо живи у кући, али се лепо може чувати у башти. У биолошким станицама великих европских градова често зазвони телефон, да би неки одгајивач за питао шта да ради кад његов љубимац неће да једе, шта сме да једе а шта не сме, да ли сме корњача да се купа (у хладној или топлој води?), да ли им треба давати витамине, сме ли на сунце или је боље у хладовини итд. итд. Савети

пљуште на све стране, а корњаче или напредују или — угину. Корњача која се не храни како треба добије ранихитис као мало дете.

Корњача треба да живи од маја до октобра у природи — у башти. Она не само да воли салату већ и разна домаћа јела која нису направена, а нарочито сутрашњи или грис на млеку. Она радо с времена на време једе и месо — сирову говедину или коњетину, по парченце рибе, глисте или пужа. Малим корњачама, чији оклоп још није довољно очврснуо треба давати, као и бебама, витамин Д.

Пре зиме треба им обезбедити место за зимски сан. Најбоље је сместити корњачу у сандук, у коме има сувог лишћа, сена или маховине, па сандук склонити у сув и не сувише хладан подрум. У априлу корњача почиње да се буди. Онда је треба окупати па пустити у башту. Занимљиво је да се корњача веома лако „прехлади“ или добија запаљење очију. Здрава се корњача познаје по бистрим очима, дисање јој не сме бити гласно или шиштаво.

АПСТРАКТНО СЛИКАРСТВО

Кад је прелазео италијанско-швајцарску границу познати композитор Стравински био је подвргнут непријатном царинском претресу. Изврнули су му све цепове, а затим га натерали да се свуче.

Разлог је био тај што су му у коферу нашли портрет који је радио Пикасо. Тај портрет они су схватили као скицу италијанских војних утврђења, а уметника, према томе, за — шпијуна.

СТЕНА — ФОНТАНА

У Ирској постоји стена-фонтана. У њој је вода пробила вертикалан отвор који има пречник од 25 сантиметара. Овај отвор се спаја с пећином испод сте-

не. За време плиме и јаких бура вода врши притисак у пећини, па кроз овај отвор избија на стену у виду фонтане у висину од 30 метара.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

У ТЕЛУ СИСАРА И ПТИЦА ВЛАДА ВЕЧИТО ЛЕТО

туре тела, без којег се наша телесна температура не би могла да одржи на сталној висини па макар обукли и најтоплије бунде. Чим се температура тела почне мало разликвати од нормалне на коју је прилагођен цео наш организам, ступа у дејство то

не топлоте у хладнију спољашњу средину. Истовремено се у унутрашњости тела појачавају сагоревања и хемијски процеси, који убрзо треба да повећају производњу тзв. допуске топлоте, опет ради тога да би се одржала нормална телесна температура, тј. да би се спречило хлађе-

Што се зима више приближава, све чешће се чује израз „зима ми је“, сви постепено облачимо топлију одећу. А да ли смо се тачно изразили када кажемо „топла одећа“? То је само делом тачно јер извор оне пријатне топлоте доброг зимског капута није у том капуту, него у нашем телу, а капут је само средство које треба да спречи повећан губитак топлоте из тела за време зиме. Тканине и материје направљене на пример од вуне рђаве су топловоде, тј. споро и тешко преносе топлоту у хладнију спољашњу средину, па стога добро чувају топлоту.

Откуда нам топлота у телу? Одговоримо кратко у облику општег закона по коме ова жива бића производе топлоту и то компликованим хемијским путевима из органских материја, хране.

У свим живим бићима постоји одређен ниво топлоте, који изражавамо његовом температуром. Температура човечијег тела је истог нивоа и износи приближно око 37° Ц, тачније између 36,4 и 37,4° Ц. И телесна температура осталих сисара је сталне висине и креће се негде од 37 до 39° Ц, мада постоје и сисари са нешто нижом температуром од 37°. Осим класе сисара једино још птице имају сталну и непроменљиву телесну температуру, која се креће у границама од 40 до 42° Ц, мада колибри имају телесну температуру од 45° Ц.

Ипак, не треба мислити да остале животиње и биљке немају телесну температуру. Напротив, сва остала жива бића имају такође (уосталом као и сва мртва тела) своју телесну температуру, али је њихова телесна температура нестална — није увек истог нивоа као код сисара и птица, већ је зависна од промена спољашње температуре у природи. Колика је температура једног камена, ваздуха или

воде толика је и телесна температура једног гуштера или жабе, рибе или крокодила, али не и делфина, фоке или кита, јер то су сисари са сталном телесном температуром која се не мења са променом температуре воде.

И тако се постепено дошло до закључка да животиње можемо поделити и према томе да ли имају сталну, и од промена спољашње температуре независну телесну температуру, или је њихова телесна температура у рукама природе и њеног температурног колебања. Прве су сисари и птице, а друге су све остале животиње.

Када наступи јака зима и када жива падне испод нуле, с уздахом се сећамо лета и пријатних топлих дана. При том мало је ко од нас помислио да у нашим крвним судовима и у нашем телу влада и тада лето. И док се жива приближава ка минус 30° Ц, у нашем телу је лето од плус 37° Ц. И сва наша настајања да се топло обучемо, да се огрејемо, да се хранимо калоричном храном, сведе се на један једини циљ: обезбедити нашој унутрашњој средини, нашем телу стално лето са строго одређеном температуром од 37° Ц. Другим речима, то значи да се и по најхладнијој зими наше крвнице хелије „купају“ у крвотоци, у „реци“ топлој 37° Ц.

Ово исто важи и за остале сисаре и птице. Једино су представници ових двеју класа „независни“ од ниске спољашње температуре, од јаке зиме. И онај врабац, који тако жељно облеће око наше куће и прозора док напољу стеже зима, обезбедио је у својој крви вечно лето од 42 степена Ц. Неки морски сисари (фока, делфин, кит и др) пливају леденим морима или леже на сантама леда, али је

у њиховим телима у њиховој крви лето.

Наш организам врло брижљиво чува овај стални и вечно једнаки ниво телесне температуре. Ако се она поине само за један степен, осећамо се непријатно јер имамо „температуру“. Наука је утврдила да наш организам не прекида, у току целог живота, неким својим науци недовољно познатим унутрашњим механизмима подешава (регулише) температуру тела. Ако нам је зима облачно топлије одело да бисмо сачували топлоту, односно сталну телесну температуру. Међутим, то не би значило много да у нашем телу не постоји једно веома осетљиво и тачно подешавање темпера-

не подешавање, регулисање температуре. Ово се подешавање врши без учешћа наше воље и без нашег знања.

Ако нам је тело за време јаке летње жеге јаче загрејано, крвни судови у кожи се прошире (отуда се лице зацрвени) па се преко површине коже и повећане површине проширених крвних судова отпустила сувишина топлота у спољну средину. Тада се сагоревање хране своди на најмању меру и тако организам подешава своју температуру борећи се да одржи исти ниво од 37° Ц.

Насупрот томе кад нам се тело охлади, крв из коже се повлачи у унутрашње органе и тако се спречава сувишно губљење драгоцене телес-

не топлоте у хладнију спољашњу средину. Истовремено се у унутрашњости тела појачавају сагоревања и хемијски процеси, који убрзо треба да повећају производњу тзв. допуске топлоте, опет ради тога да би се одржала нормална телесна температура, тј. да би се спречило хлађе-

ње организма. Уколико ни то није довољно, почињемо противно својој вољи да дрхтимо, тј. да уводимо многобројне мишиће у рад и тиме производимо неопходну топлоту за очување нашег топлотног нивоа од 37° Ц.

И тако целога живота то наше унутрашње подешавање температуре (механизам терморегулације) као да стражари у нашем телу чувајући га од непотребне сувишне топлоте и опасне хладноће. Тај стражар „зна“ само за једну једину ствар: „борити“ се да телесна температура не буде ника, ни мања ни већа од 37° Ц. То је другим речима стражар који обезбеђује нашем телу вечно лето од 37° Ц.

Иако досадашњи резултати са испитивањима хемикација нису још пружили веће наде у борби против ајкуле, један други правац истраживања у овом смислу обећава да сада далеко више. Недавно је Американац Џон Хикс, кога су једанпут већ напаале ајкуле, пронашао електронски прибор, којим је постигао охрабрујуће успехе у растеривању ајкуле. Он је шест година радио на свом апарату: он емитује одређене електромагнетске таласе, који растерују ајкуле. Кај је најзад апарат био усавршен, извршен је оглед у једном великом базену са ајкулама. Човек који је снабдевен Хиксовим апаратом ушао у базен, додуше ипак заштитиен преградом око себе, први је испробао његово дејство. Када је ушао у базен ајкуле су се одмах устремиле на њега, али када је он укључио апарат, ајкуле су у паници почеле да беже од њега, односно из поља дејства електромагнетских таласа. При томе сам човек није осећао дејство ових таласа.

По мишљењу Хикса разлог што ови таласи делују на ајкуле, али не и на човека лежи у разлици природе нервног система риба и људи. Ето због чега су, на пример, неопходна испитивања нервног система риба или још једнаставнијих организама.

Проналазач Хикс је дошао и до још неколико важних закључака. Он је установио да, уколико је ајкула мања, она успева да се више приближи апарату и обратно. — Крупније ајкуле, које су природно опасније за човека, остају удаљене од апарата преко 22 метра. Тако је наука на путу да изучавајући на изглед неважна својства организама, пружи човеку неочекиване користи.

ЗАШТО НАС ИНТЕРЕСУЈЕ

КАКО РИБЕ ОСЕЋАЈУ МИРИСЕ

Кад би непуњен посматрач посетио неку од лабораторија где се испитује осећају ли рибе ове или оне мирисе, распознају ли различите хемијске материје, поставио би можда себи питање које стоји у наслову овог чланка. Најкраћи одговор био би: за то постоје различити теоријски и практични разлози. Не треба заборавити да је наука релативно млада и да је огроман и непрегледан број питања и тајни природе човеку потпуно непознат. Данашње могућности научника су далеко веће него пре 50 или 100 година јер се одвајају знатно већа средства за финансирање и изучавање и ових тајни природе, које често на изглед као да немају директне везе са практичним животом. Научници који се баве овим питањима могли би знатно више да нам кажу о теоријском значају изучавања оваквих питања и вероватно би нам указали и на евентуалне практичне могућности коришћења откривених законитости. Погледајмо какве би практичне користи могао да има човек од ових истраживања.

Давнашњи сан риболоваца је да привуку рибе некаквим хемијским једињењем баченим у воду, које би својим саставом или мирисом мамило рибе, оне би просто саме улетале у мрежу. Изучавања у овом правцу већ су дала извесне скромне резултате. Али истраживачи су се осведочили да многа хемијска једињења растерују рибе од места где је хемијска материја бачена. Неупуњен човек би на ово рекао да таква изучавања онда нису значајна, јер, ето, не омогућавају практичан циљ тј. намамити и ухватити рибу. Међутим, треба истаћи у већини наука нема

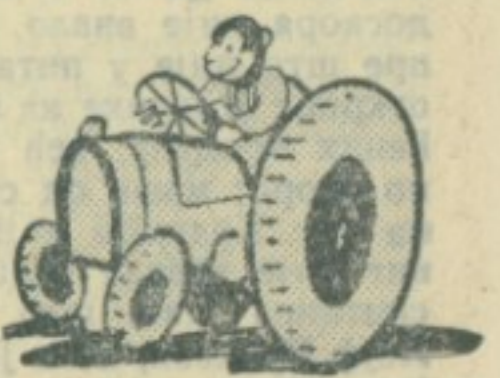
„позитивних“ и „негативних“ резултата, већ постоје само резултати и њихово објашњење.

Али да бисмо задовољили и практичара који очекује само „корисне“ резултате, покушајмо да искористимо и наш „негативан“ резултат: наиме, наш пријатељ научник је дошао до резултата да од неких хемијских једињења које је он испитивао рибе беже у паници и више се месту где је бачена хемикација уопште не приближују. Претпоставимо да смо негде на океану претрпели бродолом. Нашли смо се у паклу где велики број ајкула јуриша и касни несрећне бродоломнике! Одједном, као одговор на знакове за помоћ и спасавање које шаље сваки брод у несрећу, долеће један хеликоптер чија посада баца у воду некакву хемикалију од које ајкуле као без главе беже и остављају бродоломни-

ФОРМУЛА ЗА КРОЈЕЊЕ

Године 1878. руски математичар П. А. Чебишев одржао је предавање у француском Научном друштву у Паризу. Тема предавања: „Кројење хаљина“. Пре давац је изнео низ формула како се може постићи што мање набора приликом кројења материјала. Ове формуле почели су одмах да користе кројачи а касније и... инжењери — пројекти ваздухопловних апарата.

ЏОНИ НАЈАМНИК

Мајмуница Џони припада аустралијском фармеру Шмиту. Она вози трактор, отвара и затвара врата фарме, простира вуну да се суши. Порески органи скренули су пажњу Шмиту да ће морати да плати порез за коришћење најамног радника — Џонија.

ПРЕ ЉУДИ...

Хартију од дрвене масе пре човека почела су да производе осе. Оне прикупљају фиња влакна дрвета, спајају их лепком који саме луже и пресују све док се не добије папирни лист. За утопљавање гнезда осе праве и картоне, на које би многи фабрички техничар мирне душе могао да стави жиг: „боља врста“.

УЉЕЗ

У Лондону је недавно кажњен глобом од једне фунте неки Ерл Бари зато што је кривет са точковима „паркирао“ на простору одређеном за аутомобиле. Бари је био продао свој кривет неком пријатељу који је станао на другом крају Лондона, а како није могао да нађе носача то је решио да га сам одгура. Међутим, уз пут је ожеднео и кривет „паркирао“ на већ поменутом месту. Тако га је пиће „јевтино“ стајало.

ПОВРАТАК С ПОТОМСТВОМ

У пролеће прошле године ловци су у шуми у близини чехословачког града Градиште нашли једну рањену срну и поклонили је породици Сливков. До јесени је срна оздравила и њени домаћини су је пустили да се врати у шуму. Захваљна Зуска — тако су назвали срну — често је

долазила Сливковима у посету. Недавно, кад су наступиле прве јесење хладноће, Зуска је дошла са своја три ланета. Њих је оставила у дому који је некад и њој пружио уточиште, а сама се вратила у шуму. Чим прође зима и младунци ојачају, Сливкови ће и њих вратити у шуму.

ПИНГВИНСКА ТАЈНА

ЗАШТО НЕМА ПИНГВИНА НА СЕВЕРНОМ ПОЛУ

Сваки малишан кога запитате — где живе пингвини? — одговориће вам без размишљања: на Антарктику. Пингвини су данас симбол Антарктика, исто онако као што је лав симбол афричких савана, а бели медвед симбол Арктика. Али, ако се заинтересујете, зашто ове озбиљне и симпатичне птице не живе на Шпицбергу и на

фотским острвима и у Филмарку, најсевернијој покрајини Норвешке. После неколико година опит је показивао да још две врсте пингвина. На жалост резултати експеримента нису оправдали очекивања. Последњи пингвини виђени су у тим крајевима 1954. године. Можда су се просто раширили на разне стране. Можда су их уништи

та пингвина заједно са хладним морским струјама, које постају од отопљеног антарктичког леда, одлазе далеко на север. Још пет врста пингвина настанило се на јужним обалама Аустралије, Новог Зеланда, Африке и Јужне Америке. Једна врста пингвина је чак за своју главну резиденцију изабрала острва Галапагос у Тихом океану која леже готово на самом екватору. Привезаност пингвина на шести континент Антарктик није, значи, тако апсолутна како се обично мисли. Морска путовања од неколико хиљада километара нису реткост у „пингвинском начину живота“. Зашто се онда та путовања не би могла продужити и преко екватора, на север?

У једном од последњих бројева часописа „Енималс“ („Животиње“), бивши научни сарадник Лондонског зоолошког врта Спаркс покушао је да објасни зашто пингвина има само на јужној Земљиној полулопти.

У почетку је Спаркс покушао да објасни „привлачну снагу јужног пола“ на пингвине, одсуством сувоземних звери у тим крајевима. Узео је у обзир и то да је некад на Северу било много више белих медведа него данас и могућност да су тамо они уништили пингвине. Али, зоолошка истраживања вршена последњих година показала су да су главна храна белих медведа туљани, а не птице. Према томе, Спаркс је морао да одбаци прву варијанту објашњења.

Тада је Спаркс ставио на свој радни сто две карте — карту граница Пингвиније и карту просечних годишњих изотерми где су линијама повезане тачке са истом просечном годишњом температуром. Изотерма с температуром за

духа до 20 Целзијусових степени потпуно је могла да замени граничне линије пингвинског царства. Шта то значи?

По Спарковом мишљењу све је веома једноставно. Пингвини не подносе високе температуре и због тога не залазе у области са жарком климом. А и за то што и на неким од острва Галапагос живи једна врста пингвина има објашњења: хладне морски струје чине тамо климу прилично умереном.

Очигледно је, тврди Спаркс, да је некад давно пингвински род настао у умереној зони јужне полулопте. Фосилни остаци пингвина нађени су у наслагама из миоцена. Отала је жарки екваторијалчи појас био за пингвине физичка баријера коју они нису могли да савладају. Још се не мо-

же поуздано тврдити да је Спаркова теорија тачна. Ако јесте, ако само „топлотна баријера“ спречава пингвине да населе северну Земљину полулопту, онда им можда треба помоћи. Само да би поларни истраживачи могли једном да посматрају црно-беле поворке пингвина негде на Северном полу, на Новој Земљи, у Мурманску, та помоћ би морала бити већа и ефикаснија него при ранијим покушајима.

северној земљиној полулопти уопште, на то вам потпуно тачно неће моћи да одговори чак ни стручњаци-зоолози.

С пингвинима човек никад није поступао сурово нити их је уништавао као неке друге морске птице поларних области. Утолико је неразумљивије зашто пингвини немају у северним водама, које су много богатије рибом од јужних.

Пре тридесет година Норвежанин Карл Шовен покушао је да насели пингвине у северне фјордове. Краљевске пингвине, који су били одабрани за овај подухват, пустили су на слободу на Л

ле друге дивље животиње северног пола. А можда је судбоносна улога „диграла и карикатурална сличност пингвина с људима. Прича се да су норвешки рибари те необичне птице сматрали за елфе, чаробњацима из скандинавских мита, и да су их, да би се спасили нечисте силе, убијали.

А можда једноставно пингвини не могу да живе без антарктичког мора и ваздуха? Да би се на ово питање одговорило треба се мало подробије упознати с географијом „Пингвиније“. Само царски и аделови пингвини стално живе у границама јужног поларног круга. Седам других врста

КАКО СТИЋИ ДО ПАРИЗА

Франсоа Рабле није имао новца да плати кочије од Лиона до Париза. Тада се он досети: узео је три кесице од хартије и у сваку насау шећер у праху. Затим на једној написа: „отров за краља“, на другој: „отров за краљицу“, а на трећој: „отров за првог министра“.

Кесице „с отровом“ постави на видном месту у хотелској соби. Собарица која је спремала собу, прочитала је натписе и одмах отручала хотелјеру. Овај одмах позва полицију. Писца зграбише и стражарно спроведоше у Париз. Приведен јавном тужиоцу, Рабле признаде своју владу „помисао“ и да би то потврдио прогута садржај из кесица.

НАЈСТАРИЈЕ ЗАНИМАЊЕ

Наука је доказала да је лов најстарије занимање људи. Научници су посматрајући целокупан развој човечанства дошли до закључка да су наши преци у 90% случајева били ловци а свега у 10% земљорадници.

Како развој градског живота у Европи обухвата 20 људских генерација уназад то значи да је свега 0,1% наших предака живело у градовима. Зато није чудо што је лов људима тако „ушао у крв“ да се данас појављује као насле

ђени атавизам код великог броја људи, без обзира на то што су се друштвене прилике сасвим измениле, што је цивилизација далеко напредовала итд. И данас, у доба великог техничког и сваког другог напретка, број ловаца у свим земљама света је у порасту и нема изгледа да ће се смањити, а још мање да ће ловаца нестати. У нашој земљи има око 100 организованих ловова, а у развијеним земљама и више, мада је праве дивљачи све мање. Ту се ловци испомажу рационалним гајењем дивљачи, одлажењем у друге земље као ловци-туристи итд. Лов је, дакле, у

прошлости, поготову оној да лекој, имао изванредно велики значај за развој човечанства уопште.

У последње време научници су проучавајући живот најтипичнијег представника људи-ловаца северноамеричких Индијанаца, од најстаријих времена до данас, дошли до врло занимљивих открића.

Као и у нашим крајевима и праисторијски ловци у Америци живели су у пећинама. Утврђено је да су се и они појавили одмах после престанка последњег леденог доба, као и код нас „кранински човек“. У најнижим слојевима ових станишта нађено је доста остатака костију мамута и мастодонта што значи да су праисторијски ловци долазили и до таквих животиња. Друго је питање како, јер је тешко претпоставити да би тадашњим примитивним оружјем, као што су тогаје или копча са зашљешним врхом од камена, могли доћи до тако крупног плена. Пре ће бити да су они убијали оне примерке који би се заглибили у мочварном терену.

Касније су северноамерички ловци вековима ловили готово искључиво јеленску дивљач (вирџинијски, белорепни вапити-јелени). Ситну дивљач уопште нису ловили, јер је изгледала било довољно крупне дивљачи — јелена. То је трајало многе хиљаде годи-

на. Тек око 5.000 година пре наше ере, како је утврђено по остацима у поменутим полупећинама, почели су људи да лове рибу, вероватно услед оскудице у храни или да би унели промену у своје је ловнице. Око 2000 година пре наше ере почели су да употребљавају лук и стрелу.

Врло је занимљиво да се за све то време на ловачкој позорници не појављује бизон, главна ловна дивљач индијанских племена у време када су у нови свет стигли Европљани. У пећинским стаништима праисторијских ловаца Северне Америке нису нађени остаци ове крупне дивљачи, која је касније не само у храни, већ уопште у животу Индијанаца играла важну улогу. Њега су, изгледа, Индијанци почели да лове тек када су из планинских шума, у којима су дотада живели, изишли на отворену равницу — прерију. Интересатно је такође откриће, потврђено налазима у поменутим полупећинама, да се живи свет Америке врло споро мењао. У њега нема готово никаквих промена све до 7000 година пре наше ере. Тада се као нове животиње појављују којот и опосум.

Занимљив је и податак да је у поменутим стаништима нађено много шкољки. Изгле

да да су шкољке јели, а њихове љуштуре обрађене наменом употребљавали као ножеве за сечење, обраду коже итд. Од птичијих костију нађене су само шупље кости чапљи, које су Индијанци ловили, али их нису јели него од костију правили шила и игле. Једина животиња коју су ови ловци припитомили био је пас, који им је служио у лову, а не за јело. Од плодова биљки нађен је у стаништима ових ловаца само — пасуљ.

Тако се, ето, развијало ловство у Северној Америци од најстаријих времена па све до наших дана. Све је то потврђено налазима у пећинама. Научницима је чак пошло за руком да помоћу савремених средстава радијације одреде и старост тих остатака, која досеже много десетина хиљада година уназад.

Занимљиво је на крају напоменути да још и данас има људи па и читавих племена која живе искључиво од лова и којима је лов једино занимање. Њих данас има у Сибиру, Африци, Јужној Америци, нешто мало у Аустралији, на Борнеу и другим забаченим крајевима земље. Међутим, готово у сваком човеку живи мање или више притајен ловац.

С КОМПАСОМ У ПОТПЕТИЦИ

Британски ваздухопловни мајор Клајтон Хјустон, за све време рата радио је на проналажењу средстава, која би помогла обореним савезничким пилотима да се успешно врате у земљу и наставе борбу с Немцима.

Први изум мајора Клајтона биле су мараме и марамнице на којима су биле уштане све државе Европе. Пилоти су се врло брзо сналазили у оријентацији. У потпетицама шпела имали су смештен мали компас и неколико аспирина. Десетине оборених авиона савезничких пилота, који су се поново вратили у борбене редове, изјавили су да су се спасли захваљујући Клајтоновом изуму.

Тајна је сачувана

Охрабрен својим првим успесима, мајор Клајтон је наредног месеца конструисао „налив-перо“. Сваком пилоту који га је добио наређено је да његову намену мора да чува у највећој тајности. Од тога да ли ће бити сачувана тајна овог изума у виду „налив-пера“ зависили су животи стотине њихових другова. Британско министарство рата је било задовољно и овим Клајтоновим изумом.

„Налив-перо“ је било тако конструисано да се није разликовало од осталих налив-пера, само је било старог типа јер се претпостављало да ниједан немачки војник и полицајски орган неће потегнути за старим „налив-пером“. Уместо мастила оно је садржавало јак концентрат боје железничарске униформе, затим униформе немачких радних и војних јединица. Заробљенику је било довољно само неколико часака да сачини ову боју и да своју униформу или заробљеничко одело обоји после чега су га војне и полицијске власти теже могле да открију. Док би оне по опису трагале за заробљеником, бегунац у обојеној одећи неприметно би измакао гоницима.

У овако конструисаном налив-перу, Клајтон је предвидео малу преграду у коју је могло да стане два-три аспирина и неколико капи воде ради окрепљења организма. У Клајтоновој справи, налазило се и неколико таблета кондизоване хране. Касније је Клајтон израдио минијатурну амбалажу за ову храну, која је била смештена у потпетицама шпела.

Још једно од практичних средстава на Клајтоновом налив-перу била је и бусола. Обореном пилоту је било довољно неколико тренутака па тачно да зна у ком правцу треба да продужи пут. Он би тада једноставно скинуо држач налив-пера, који се причвршћује за џеп и поставио га на намагнетисано перо. Бусола би непогрешиво показивала стране света. Ако би још у то извадио и цепену мараму, на којој је била уштртана свака држава Европе и имао срећу да избегне патроле на главним путевима, сигурно би стигао на жељени циљ.

Помоћу Клајтонових изума прошлога рата готово сви заробљеници који су побегли из логора и оборени пилоти који су избегли заробљеништво, срећно су се вратили у своју домовину.

Није забележен ниједан случај да су непријатељске војне и полицијске власти откриле Клајтонову тајну. Пилоти и сви заробљеници који су је знали, чували су је љубоморно као велику војну тајну, јер су знали да она значи пут у отаџбину или пријатељску земљу. Мајор Клајтон Хјустон је овај свој изум открио широј јавности тек неколико година после рата.

Први савезнички пилоти који су у току прошлог рата почели да лете на борбене задатке над фашистичком Немачком, били су готово десетковани. Јаком противавиономском ватром, којом су Немци чували постројења ратне индустрије и велики број важних градова Немачке и окупираних европских држава, оборено је на хиљаде савезничких авиона. Пилоти погођених авиона били су у највећем броју случајева препуштени сами себи при бекству из немачких логора или месецима дугим пробијању кроз непријатељску територију. Савезничка обавештајна служба није могла успешно да организује бекство својих пилота-официра. Дошло се до немогуће ситуације да су се авиони брже производили него што су школе обучавале нове пилоте. Морало се нешто учинити, требало је пронаћи нешто што ће помоћи пилотима да се врате у своју домовину.

Само бекство из логора није значило и поново стићи у борбене редове и наставити

борбу против непријатеља. Јаким контролним војним властима и полицији у окупираним државама Европе није било тешко да ухвати оборене пилоте.

Британски мајор Клајтон Хјустон био је и сам пилот ратног ваздухопловства и све док брзог смањивања броја својих другова после сваког борбеног лета. За време великих бомбардовања Келна, Хамбурга, Кила и других важних градова, у којима је била концентрисана немачка ратна индустрија, догађало се да само у току једног дана буде оборено и до 400 савезничких пилота!

Мараме — карта Европе

Размишљајући о својим друговима у непријатељским заробљеничким логорима мајор Клајтон је дошао на једну идеју. Одлучио је да направи неколико на изглед ситних помоћних средстава, која ће омогућити обореним пилотима и бегунцима из заробљеништва да се срећно врате у своју домовину. Подигао је из банке сву своју

уштеђевину и одмах се дао на посао. Почео је да конструира минијатурне кутијице са лековима, „налив-пера“, која су задржала све оно што је потребно једном бегунцу да се успешно спасе, потпетице са компасом, мараме и марамнице са картом Европе.

Чим је дошао до првих резултата и извршио десетине опита, мајор Клајтон се обратио министарству рата. Нудио је своје изуме бесплатно. Међутим, у министарству су сви били заузети, имали су важније ратне задатке, тако да га нису до краја ни са слушали. Тек када се мајор Клајтон обратио министру британског ратног ваздухопловства сер Арчибалду Синклеру и маршалу ваздухопловства сер Шолто Дагласу, ови су одмах прихватили његове идеје, омогућили му да масовно производи своје проналаске и да организује курсеве за обуку британских пилота у руковању овим помагалима.

Клајтонове изуме добиле су и америчке ваздухопловне базе. Обука пилота је ишла бр-

... детаљни прорачуни америчких научника показали су да је за нормалну исхрану једног човека потребно 1250 квадратних метара обрађене површине од

чега један део долази на узгајање жита, поврћа и воћа а други део за одгајивање животиња чије месо човек једе.

... на последњим конгресима астронаутике стручњаци су се сложили у мишљењу да су технички проблеми свемирских летова углавном већ сви решени.

Међутим, они још не знају како ће те летове поднети људски организам.

... у неким крајевима Ирске и данас сујеверни сељаци верују да вештине односе дечаке али не и девојчице.

Због тога облаче мушку децу све до дванаесте године у широке црвене сукољке да би тако „преварили чаробнице“.

КО ЈЕ КРИВАЦ?

У једној америчкој банци завладала је паника. У благајни је откривен мањак од 500 долара.

Полиција је ставила под пристомотру оба благајника. У одељењу где су они радили организован је сталан надзор. Једном, за време преподневне паузе, кад су благајници отишли у ресторан да се заложу, дежурни полицајац угледао је једног папагаја који је улетео кроз прозор. Папагај се спустио на благајнички сто, узео кључевом банкноту и одлетео.

После тога није било тешко открити да је овај дресирани амазонски папагај редовно „свраћао“ у банку и плен односио свом господару који је станао преко пута банчине зграде. Обојницу су послали иза решетака: дресе ра у затвор, а папагаја у зоолошки врт.

ДОБРО СТАРО ДРВО

МАСЛИНА

знато још у старом Египту око 1200. године пре наше ере када се њено уље употребљавало као гориво за лампе.

Сматра се да је отаџбина маслине Мала Азија у којој и сада постоје огромна прострванства прекривена дивљим маслињацима. Касније је пренета у све области Средоземља као и у оне које имају сличну климу: у Калифорнију и Чиле. Код нас је има у приморју.

Оlea Europaea је врста кумтисане маслине. Њено дрво може да достигне висину од десет па и више метара. Стабло јој је чворновато и искривљено нарочито при земљи. Маслиново дрво има необично дуг живот: почиње да даје плодове у тридесетој години и наставља у истом ритму више векова. Род зависи првенствено од временских прилика али и других фактора. Због тога су приноси из појединих година веома различити.

Маслина се бере од септембра до новембра. Плодови који се употребљавају за јело беру се још зелени, а они од којих се справља уље сасвим зрели. Брање маслиновог плода захтева нарочиту пажњу јер је плод врло осетљив тако да се и при најмањем удару

или набијању може да оштеди и онда иструне. Берачи маслина или откидају плод рукама и додају га на руке у руку или маслинове гране тре су а плод пада на прострете цираде.

Просечно једно дрво маслине даје годишње око 50 килограма, поједина стабла дају и 100 до 150 килограма.

Листови маслиновог дрвета обнављају се сваке друге или треће године. Они су наспрамни, два по два на грани, издужено елиптични са врло кратким лисним дршкама. Лиске су по ободу целе, са горње стране тамнозелене а са доње светлије боје.

Цветови су бели и мирисни, сакупљени у гроздасте швасти које се појављују из пауза листова. Цветови су двосполни. Чашица је врло кратка и четворозуба. Крунични листићи су срасли међу собом својим доњим делом, а горњи им је слободан. Са руба плитке круничне цеви полазе два прашника са кратким прашничким коњцима а између њих се помаља жиг, са своја два режња.

Плод је коштунца лоптастог облика, с једном ретко две семенке. Меснати део плода је у почетку зелене боје,

затим поцрвени, а кад сазри онда је тамноплаве, готово црне боје.

Маслина најбоље успева у пределима где нема великих разлика у температури и на местима изложеним сунцу.

У сочном делу маслиновог плода налази се око 56% сировог уља које се не суши лако и тешко се ужеже. Уље се употребљава за јело јер је вео-

ма хранљиво; од њега се справља машинско уље и уље за гориво. Посољени плодови једу се у сировом стању.

100 килограма маслине даје просечно 24 до 29 килограма уља.

Маслиново дрво има мркожућу боју, врло је чврсто и добро се глача те се у столарству употребљава за израду финијих предмета.

... СТАВЛО

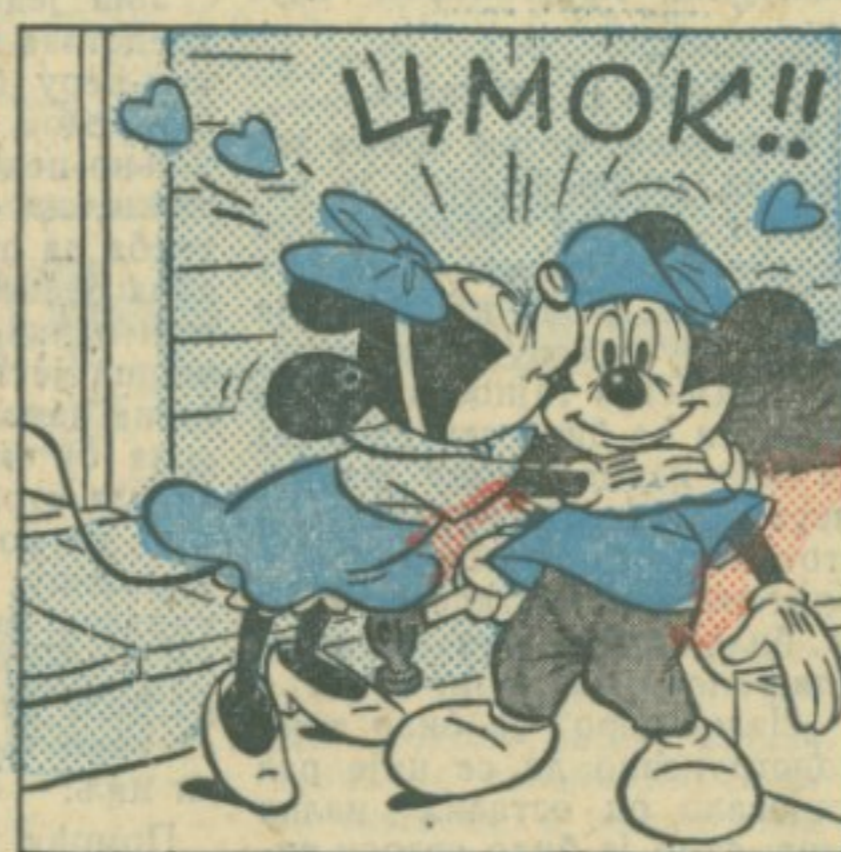
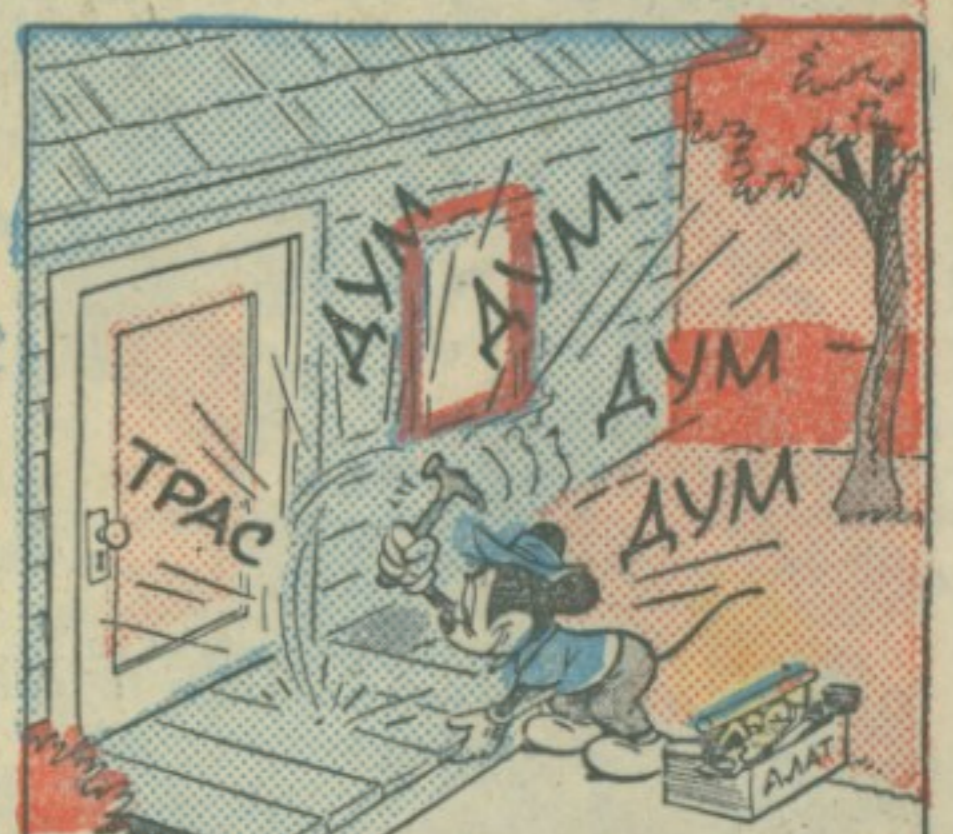
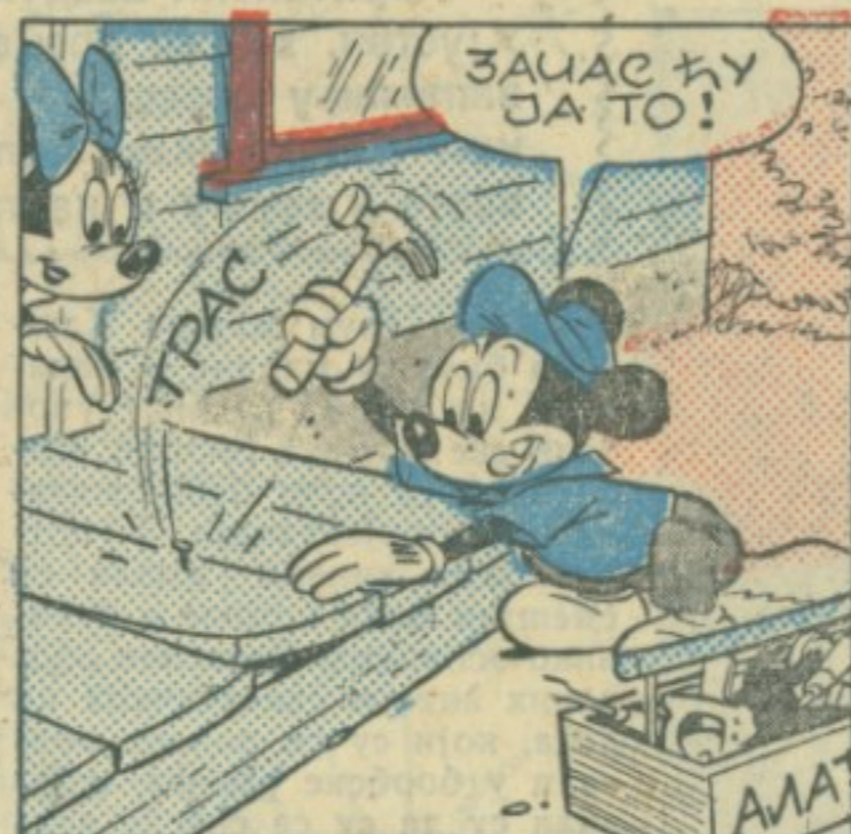

С тановници оних области у којима расте маслина прогласили су је још од давнина симболом вере и наде. Данас у читавом свету маслина представља симбол мира, маслинова гранчица наша је место и у грбу ОУН. Голуб са маслиновом гранчицом у кљуноу први пут се појавио у Старом завету: он је наставио Ноју крај потопа. Касније се голуб јавља у многим старохришћанским сликама као симбол мира.

Дрво ове биљке било је по-

WALT
DISNEY

МИВИ

✈ ЦОНИ ХАЗАРД ✈ ФРЕНК РОБИН

